Poštnina plačana v gotovini

Leto LXXI., št. 171 Ljubljana, torek 2. avgusta 1938 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Povečana napetost na Daljnem vzhodu:

Novi spopadi med Rusi in Japonci

Sovražnosti na rusko-mandžurski meji zavzemajo čim dalje večji obseg ter posegajo v borbe že tanki in letala

ŠANGHAJ, 2. avgusta. d. Nevtralne vojaške in diplomatske opazovalce v tukajšnjih mednarodnih koncesijah so zelo vznemirile vesti, ki prihajajo s severa o spopadih med japonskimi in ruskimi četami ob korejsko—mandžurski meji. Glavno pozornost ne posvečajo več bojem na kitajskih frontah, ampak tem dogodkom, katerih nadaljnji razvoj mogel znatno izpremeniti položaj na Daljnem vzhodu, v katerem se zdi Japonska vsaj za sedaj neomajen gospodar. Zato so mnogi tuji novinarji, zlasti pa zastopniki velikih novinskih agencij že odpotovali iz Šanghaja bodisi v Seul na Koreji bodisi v Vladivostok. Vesti o dogodkih na korejsko—mandžurski meji so dokaj skromne in si v marsičem nasprotujejo, dejstvo pa je, da ne gre več samo za spopade med posameznimi obmejnimi stražami, ker grme že topovi in uporabljajo v boju letala in tanke. Vsi znaki kažejo, da gre za organizirano vojaško akcijo in ne samo za malenkostna obmejna nesoglasja. Japonske vesti trdijo, da so japonsko-mandžurske čete pregnale Ruse z zasedenega ozemlja, kar pa na ruski strani zanikujejo. Protesti, ki jih zročata japonski poslanik v Moskvi in ruski v Tokiju, se zavračajo na obeh straneh kot neutemeljeni. Diplomatski »stiki« sicer obstojajo, kakor so ob pričetku sovražnosti med Japonsko in Kitajsko, na meji južno od Vladivostoka pa se bijejo japonske in ruske čete, in obstoja bojazen, da se bo vojna vihra na azijskem kontinentu še bolj razdivjala. Zato gledajo tukajšnji inozemski gospodarski krogi z veliko skrbjo v bodočnost, tem bolj, ker so bili njihovi interesi že doslej močno oškodovani zaradi japonsko-kitajske vojne.

Včerajšnji boji

TOKIO, 2. avgusta d. Napetost med Rusijo in Japonsko sta znatno povečala dva nova krvava spopada, ki sta se pripetila pri Čangkufengu in Saocoa pingu. Novi incident je nastal po japonskih uradnih trditvah včeraj zyjutraj, ko so posegla v boj tudi ruska letala, izmed katerih so jih Japonci pet sestrelili. Včeraj ob 5. zjutraj sta skušali ruska konjenica in pehota, močni 50 mož, napasti višine pri Saocoapingu. Napad se je pričel s streljanjem iz pušk, vendar pa so se morale ruske čete umakniti. Uro kasneje je napadlo 1800 ruskih vojakov japonske postojanke pri Čangkufengu, kjer pa so bili prav tako odbiti.

Kako resno presojajo položaj v japonskih političnih in vojaških krogih, dokazuje nepričakovan povratek šefa japonskega generalnega štab prinaca Kamina v Tokio, dasi je šele pred dnevi nastopil svoj nopust. Včeraj je mikado sprejel min. predsednika Konoja, vojnega ministra Itagakija in princa Kamina, ki so mu poročali podrobno o položaju. V vladnih krogih so včeraj izjavljali, da je samo od vlade v Moskvi odvisno, ali se novi obmejni incidenti ne bodo razvili v večji spopad.

Napad ruskih letal na Čangkufeng

TOKIO, 2. avgusta. AA. Vojno ministrstvo je objavilo, da je včeraj med 12.30 in 14.30 bombardiralo Čangkufeng, 40 sovjetskih bombnikov. Japonski protiletalski topovi pa so sestrelili tri letala.

Odbit japonski napad

MOSKVA, 2. avgusta AA. Agencija Tass objavlja, da so Japonci zbrali celo divizijo okoli hribovja Zaozernaje, ki je na sovjetskem ozemlju. Dne 29. in 31. julija so japonske čete po topniškem obstreljevanju napadle naše postojanke pri Bijesomanoji. Zaradi hudega topniškega ognja se jim ruske čete niso mogle približati in so Japonci prodrli za nekaj km, ko pa so bile naše čete ojačene so jih zapodile nazaj. Število žrtev na obeh straneh je zelo veliko.

Japonske izgube

MOSKVA, 2. avgusta AA. Uradno objavljajo, da so Japonci v borbi na sovjetskem ozemlju v pretekli noči izgubili 400 vojakov, 5 topov, 13 strojnic in 157 pušk, na sovjetski strani pa je bilo 13 mrtvih in 55 ranjenih. Rusi so izgubili en top, en njihov letalec pa je bil ujet.

Sovjetska vlada je naročila svojemu veleposlaniku v Tokiu, naj energično protestira in opozori japonsko vlado na vse morebitne posledice.

Vzpostavitev statusa quo pri Čangkufengu

Tokio, 2. avg. d. Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je izjavil novinarjem, da je sedaj ponovno vzpostavljen status quo pri čangfengu. Sovjetske oblasti so očividno pogrešno razumele koncentracijo japonskih čet, ki je bila izvršena pri tem mestu. Njen namen je bil samo v tem, da se preprečijo manjši obmejni incindenti, ki so se neprestano dogajali. Ker pa so bile japonske čete napadene, je prišlo na japonski strani do protiukrepov, v katerih so bile ponovno zavzete po Rusih osvojene postojanke. Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je poudaril, da je rusko topništvo brez vsake napovedi obstreljevalo korejsko mesto Kojo, ki je samo 4 km daleč od meje. Obstreljevanje je trajalo več ur ter se je nehalo šele v nedeljo zvečer. Nadalje je izjavil, da je japonski poslanik v Moskvi Sigemitu dobil nalog, naj ponovno prične pogajanja za vzpostavitev statusa quo, ki jih je ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov 20. julija odklonil. Glede na uspešno akcijo japonskih čet bi moral sedaj Litvinov po mnenju zastopnika japonskega zunanjega ministrstva izpremeniti svoje dosedanje stališče.

Kaj pravijo v Moskvi

MOSKVA, 2. avg. AA. V Moskvi menijo, da so Japonci izzvali spopad pri Čangkufengu, ker so mislili, da bodo lahko dvignili svoj vojaški ugled na točki, ki bo z lahkoto padla v njihove roke, nenadni preobrat pa jim je hitro dokazal, kako so se zmotili. Sovjetski politični krogi poudarjajo, da je vlada v Moskvi mirna in da je japonske vojaške akcije ne bodo spravile iz ravnotežja.

Bojevitost na ruski strani

VARŠAVA, 2. avg. w. Veliko pozornost vzbuja stališče, ki ga je glede obmejnih incidentov na Vzhodu zavzel sovjetski tisk. Zelo obširno se bavi s tem »Krasnaja zvezda«, glasilo rdeče vojske, ki pravi med drugim, da bodo sovjetske čete udarile na vsa izzivanja s tako silo, da bodo sovražniki izginili z zemeljskega površja. Nič manj značilni nista izjavi v listih »Komsomolsk« in »Pravda«, ki objavljata poslanico ruskim žrtvam, češ, da bodo morali sovražniki Sovjetske unije za vsako prelito kapljo krvi plačati odkupnino v litrih.

Francoski tisk priporoča zmernost

PARIZ, 2. avg. Listi komentirajo incident na sovjetsko-mandžurski meji in opozarjajo, da bi vojna na Daljnem vzhodu mogla roditi novo svetovno vojno. Vsi, ki jim je za mir, imajo dolžnost, da svetujejo Japonski in Rusiji zmernost in spravljivost, ker bi ta incident mogel imeti sicer usodne posledice. Kitajski uradni krogi so vesti o tem sprejeli z velikim zanimanjem, ker mislijo ,da bi mogla biti njegova prva posledica ta, da Japonska ne bo posalla novih čet na Kitajsko.

Moč ruske vojske na Daljnem vzhodu

Ženeva, 2. avgusta. »Tribune de Nation« razpravlja o odnošajih med Japonsko in Sovjetsko unijo in o morebitnem izidu vojne, če bi izbruhnila med tema dvema državama. Ko na eni strani poudarja sedanje težkoče Japoncev na Kitajskem, navaja na drugi, da je ruska vojska na Daljnem vzhodu tako sestavljena, da bi mogla pričeti to vojno samo s svojimi sibirskimi rezervami. Ruska vojska šteje 250.000 mož, ki pa se morejo z lahkoto podvojiti ali potrojiti s pomočjo sibirskih rezerv, ker živi danes v Sibiriji 15 do 20 milijonov ljudi, ne vštevši turkestanske republike. Letalstvo ruske vojske na Daljnem vzhodu je zelo močno ter more bombardirati japonska mesta, ki so oddaljena 800 km, kar pomeni tri ure poleta od Vladivostoka. Japonci v tem pogledu ne bi mogli odgovoriti z enakimi ukrepi, ker v ruskem primorju ni večjih mest. Trdijo, da imajo Rusi v Petropavlovsku na Kamčatki 40 podmornic. Če je to res, bi Japonci zelo težko pošiljali preko morja ojačenja ter oskrbovali svoje čete na kontinentu, katerih položaj bi v tem primeru postal zelo težaven. Intervencija Sovjetske unije bi mogla popolnoma izpremeniti vojaški položaj na Daljnem vzhodu ter podaljšati vojno v brezkončnost, če bi ne izzvala kake druge intervencije v korist Japonske. Kakor hitro bi Rusija pričela vojno, bi za Japonsko obstojal samo en izhod, da zavzame odločno protikomunistično stališče ter skuša pritegniti tudi druge v borbo. Na Japonskem je samo en človek, general Ugaki, ki razume vse to, in ki želi, da bi se čim prej razčistili odnošaji s Kitajsko, preden bi nastal resen spor z Rusijo, vojni minister general Itagaki pa ni tega mnenja ter je pripravljen obračunati tako z Rusijo kakor s Kitajsko.

Odmevi solunske pogodbe

Podpis pogodbe o sodelovanju Balkanske zveze z Bolgarijo je izzval odobravanje v vseh prijateljskih državah

SOFIJA, 2. avg. AA. Min. predsednika Kjuseivanova, ki se je včeraj vrnil iz Soluna, so na železniški postaji pozdravili zastopnik kralja, vsi člani bolgarske vlade, poslaniki držav Balkanske zveze, sofijski župan in mnogi drugi odličniki. Mesto je bilo vse v zastavah, prebivalstvo pa je priredilo ministrskemu predsedniku navdušene ovacije.

SOLUN, 2. avgusta. AA. Razen poslanikov držav Balkanske zveze sta dobila visoko bolgarsko odlikovanje tudi jugoslovenski generalni konzul v Solunu Dragan Božovič in podkonzul Milko Avakumovič.

ATENE, 2. avg. AA. Tukajšnji listi posvečajo cele strani podpisu sporazuma v Solunu. Posebno povdarjajo, da postajajo narodi Balkanskega polotoka počasi prosti notranjih strasti, na zunaj pa si pridobivajo vedno večji ugled. Balkanski narodi delajo na to, da odstranijo vse vzroke, ki so ustvarjali v preteklosti nesoglasja, in da se čim bolj zbližajo. Listi izrekajo hvaležnost Kjuseivanovu, kot modremu državniku, ki je v svoji diplomatski karijeri spoznal prave potrebe balkanskih narodov. Grki in Bolgari morejo drug drugemu toplo in lojalno seči v roko. Vsi balkanski narodi bodo uživali bogate sadove dogodka, ki se popolnoma upravičeno sme imenovati zgodovinski.

Solunski dopisniki atenskih listov opisujejo na dolgo tudi izredno prisrčen in topli sprejem, ki je bil prirejen predsedniku grške vlade Metaxasu ob priliki njegovega prihoda v Solun. Ogromna množica ljudstva ga je navdušeno pozdravljala, mestni župan, predsednik industrijske in trgovske zbornice, predsednik delavske zbornice in drugi pa so mu v svojih govorih čestitali, ker je tako hitro zadušil vstajo na Kreti, ter izražali globoko in neomajno zvestobo narodu in kralju. Prav tako so izrazili svojo veliko zadovoljstvo nad zgodovinskim dogodkom, ki se je odigral tga dne v Solunu.

BUKAREŠTA, 2. avg. AA. Listi objavljajo obširne komentarje o sklenitvi solunskega sporazuma, v katerih manifestirajo svoje veliko zadovoljstvo. Tako piše list »Semnanul«, da je sklenitev sporazuma med državami Balkanske zveze in Bolgarijo tudi v interesu Rumunije. Pogajanja med državami Balkanske zveze in Bolgarijo so trajala že dalje časa, potekala pa so v ozračju popolnega medsebojnega razumevanja. Bolgarija je ob tej priliki uvidela, da predstavlja balkanski sporazum neomajno organizacijo v službi miru in je sprejela ponujeno roko. Na ta način je prišlo do sklenitve solunskega sporazuma, s katerim priznava Bolgarija balkanski sporazum in njegovo današnjo politiko ter gospodarsko strukturo.

Časopis »Vitorul«, glasilo ministra Tataresca, pravi med drugim: Bolgarija je v zadnjem času uvidela, da ni nobene zapreke več za aktivno sodelovanje v balkanski politiki, ter je zato prenehala z dosedanjo politiko osamljenosti. Sedaj je dobila našo vojaško enakopravnost in pristopa k bloku balkanskih držav kot njegov enakopraven član. Za Rumunijo je ta sporazum velikega pomena, ker je z njim likvidirana preteklost, v kateri je bilo vse polno nesoglasij. Zato želimo iz vsega srca, da se rumunsko—bolgarski odnošaji v skorajšnji bodočnosti konsolidirajo, postanejo čim tesnejši in da se preteklost izroči pozabljenju.

BERLIN, 2 avg. AA. »Deutsche diplomatische Korespondenz« pozdravlja solunski sporazum in pravi: Šele odstranitev vojaških omejitev je uvedla politiko miru in dobrih odnošajev med sosedi. Tudi druge balkanske države, s katerimi je Nemčija v dobrih odnošajih, se lahko vesele tega sporazuma.

LONDON, 2. avgusta. AA. Sporazum med Bolgarijo in državami Balkanske zveze je zbudil v londonskem tisku veliko pozornost. Komentarji tiska so sicer kratki, zato pa naslovi tem bolj poudarjajo veliki pomen tega dogodka.

Londonski diplomatski krogi so ugodno sprejeli vesti o podpisu sporazuma v Solunu, ter poudarjajo, da je to prava metoda za izvajanje čl. 19. pakta društva narodov. Ta zgled naj pouči druge države, kaj se lahko doseže na miroljuben način.

Dollfussova vdova v Londonu

LONDON, 2. avg. h. »Daily Telegraph« poroča, da je Dollfussova vdova prispela z otrokoma v London. Dollfussova je 11. marca, tik pred dnevom, ko so nemške čete prekoračile avstrijsko mejo, pobegnila iz francoskega poslaništva na Dunaju v Bratislavo. V London je prišla z obema otrokoma, 10letno Evo in 7letnim Rudijem, najbrže po posredovanju bivšega avstrijskega poslanika v Londonu. Frankensteina, ki je bil dober prijatelj pokojnega kancelarja Dollfussa.

Mursko polje v nevarnosti

Strahovito pustošenje Mure v maju — Mura si utira novo strugo, kar utegne imeti nedogledne posledice

Ljutomer, 1. avgusta

Dne 23. maja je presenetila muropoljske posestnike grozeča vest, da se je okrog Graza utrgal oblak, da Mura narašča z veliko naglico, da se vali ogromna množina vode proti Murskemu polju, da uničuje in raznaša vse, kar se ji stavi v bran. Klici na pomoč so bili čedalje obupnejši, ljudje so hiteli reševat živino, hleve, hišo, nazadnje je bilo v nevarnosti tudi njihovo lastno življenje. Na pomoč jim je prihitela vojaška oblast, ki pa je bila preslaba proti takemu ogromnemu sovražniku.

Kmetje iz ljutomerske okolice so si pomagali sami v kolikor se je pomagati dalo. Hiteli so na obrežje Mure z lopatami in motikami, tri dni in tri noči so gradili jez, ki ga je bilo treba stalno zametavati s plastmi zemlje in nadzirati, ker je Mura sproti odnašala in rušila vse, kar je dosegla. Niže Mote so zgradili poldrugi meter visok in sto metrov dolg jez, ki je branil, da se ni razlila voda v oni množini kakor bi se sicer. Pustošila in divjala je zato samo proti Prekmurju.

Ljudstvo onstran Mure zre z obupom v bodočnost; ne moli, ne kolne več, samo beži, beži z doma v tujino. Novi transporti vlakov odvažajo delavce v Francijo in Nemčijo in to ne samo krepke fante in dekleta. Z doma odhajajo šoli odrasli otroci, mlade matere in očetje, ki puščajo doma le otroke in onemogle starce. In samo čudimo se vprašanju naivneža, ki toži za našo mladino, ko zapušča dom in gre prodajat zdravje tujcu. Prodajat gre moči, saj tujec rad kupuje — doma jih še prodati ne more. Kdo bi se čudil? Pomoči ni, vsi klici po njej so kakor glas vpijočega v puščavi.

S tem pa, da je povodenj ponehala, ni nevarnost odstranjena. Mura si utira novo strugo in to ne samo ene, ponekod se razdeli v dva, celo v tri rokave, ki vsak zase ruši in uničuje. Sredi struge se kupiči peščenim otokom podobna plast. Močnejši rokavi se ponekod globoko zajedajo v Mursko polje in trgajo debele plasti plodne, rodovitne prsti. V kratkem času so izginili travniki in njive s pridelki vred v vodo. In vedno znova se vale v besneče valove skladi dragocene prsti, kakršno ima malokateri del slovenske zemlje. Med Moto in Razkrižjem bo v kratkem izpodjedla tudi banovinsko cesto. Kmetje prosijo pomoči pri oblasteh, župani zmigujejo z rameni in se izgovarjajo.

Regulacija Mure je nujno potrebna. Škoda, ki jo napravlja z vsakoletnimi pomladnimi in jesenskimi poplavami, gre v težke milijone.

Ker si Mura po zadnji poplavi tako samovoljno utira novo strugo, je v nevarnosti na stotine ha najrodovitnejše zemlje. Kmetje niti zemljišča. ogroženega po Muri, zavarovati ne morejo, ker nobena zavarovalna ustanova ne bo hotela nuditi zavarovalnih pogojev. Zavarovani travnik ali pa njivo bo Mura prej odnesla, predno bo plačal kmet prvi obrok zavarovalnine.

Ljudstvo od Gornje Radgone vzdolž ob Muri prosi in upa, da mu bo vlada priskočila na pomoč in to čim prej. Kaj pomaga še toliko strokovnjakov banske uprave, ki pridejo na mesto ocenjevat škodo in ugotove nevarnost pustošenja, ko pa potem vse umolkne. Ljudje so naveličani obljub in upravičeno zahtevajo pomoči. K. L.

Razbojnik Ivan Črepinko ustreljen

Pripravljal se je na vlom v Mariborsko kočo, pa so ga davi orožniki zasačili in ustrelili, ker se jim je z orožjem v roki uprl

Maribor, 2. avgusta

Pri Sv. Bolfenku na Pohorju je bil davi okrog pol 3 zjutraj ustreljen znani, nevarni razbojnik Ivan **Črepinko**, ki so ga dolgo zasledovali in ki je pred tedni pobegnil z dela kot kaznenec tukajšnje moške kaznilnice, kjer je presedeval daljšo zaporno kazen. Črepinko se je baš pripravljal na vlom v Mariborsko kočo. Že je prišel do ledenice, kjer se je najbrž hotel založiti z mesom in

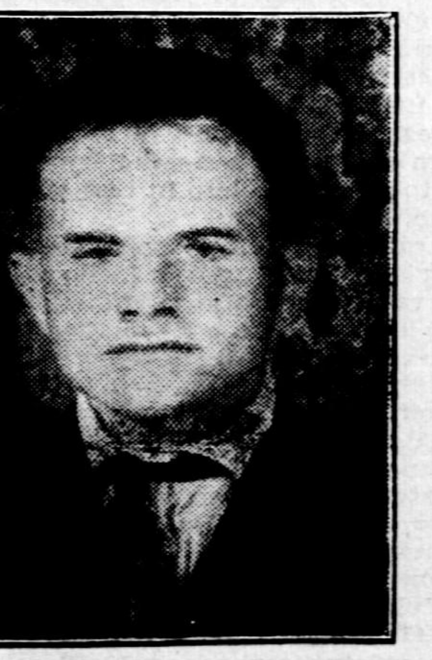

drugimi jestvinami. Ker so ga že delj časa zasledovali, je bil najbrž precej sestradan.

Ko je zapustil Mariborsko kočo in stopil pred vrata, je poklical svoja dva pajdaša, ki sta bila očividno na straži, a se mu nista odzvala. Očividno sta zaslutila nevarnost in izginila v temno noč. Namestu teh dveh so se pa iz teme naenkrat pojavili orožniki in presenečenemu Črepinku je zadonelo na uho povelje

STOJ!

Črepinko se je pa hipoma znašel v nevarnem položaju in že je potegnil vojaško repetirko kalibra 7.35 mm ter začel streljati na orožniško patruljo od Sv. Bolfenka. K sreči so streli zgrešili cilj. Tudi orožniki so streljali in kaplar Bečević je zadel razbojnika s prvim strelom, da se je Črepinko mrtev zgrudil. Krogla je prodrla zločincu rebra na levi strani in izstopila na desni.

Ko so mrtveca preiskali, so našli pri njem vojaško izkaznico in delavsko knjižico na ime Peter Pungartner iz Slovenjgradca. Danes pride komisija, da ugotovi dejanski stan.

Ivan Črepinko je bil eden najnevarnejših kriminalnih tipov zadnjega časa. Že v mladih letih je vedno kradel in vlamljal ter je večkrat prišel navzkriž z zakonom. Doma je bil iz Ratisela pri Slivnici in star šele 28 let. V času ko je [illegible] prebivalstvo na Dravskem in Ptujskem polju strahovala Pintarič—Kodrova tolpa, je Črepinko, ki je istočasno pobegnil z zloglasnim Babičem, organiziral na Pohorju svojo vlomilsko tolpo, ki je kradla in strahovala vse prebivalstvo Frama, Slovenske Bistrice in bližnjega Pohorja.

Poleg drugih vlomov je imel Črepinko zadnje čase na vesti tudi vlom v Pohorski dom, kjer je shrambo popolnoma oplenil, da gostom ni prav nič ostalo in odnesel je tudi sodček piva.

Pohorsko prebivalstvo se je zdaj globoko oddahnilo, saj je bil to res pravi strahovalec Pohorja tako, da je bilo orožniško poveljstvo primorano ustanoviti na Pohorju kar dve novi postaji in sicer pri Šmartnem ter pri Sv. Bolfenku, kar se je izkazalo za pametno in nujno potrebno.

Zanimivo je, da orožniki, ki so Črnogorci, in so šele nedavno prišli v naše kraje, niso vedeli, da imajo pred seboj Črepinka in ga tudi niso spoznali. Šele neka Pliberškova je spoznala v njem zloglasnega razbojnika, zlasti zaradi tega, ker sta mu manjkala dva zoba.

Zločinska roka požiga

Ljubljana, 2. avgusta

V soboto okrog 21. je začel v Tacnu goreti kozolec posestnika Bitenca, kakor se reče podomače pri hiši. Kozolec je bil popolnoma napolnjen s prav kar požeto pšenico, ki jo je bilo 14 štantov, ves letošnji pridelek. Seveda je bil hipoma ves kozolec v plamenih, saj je začelo goreti hkrati na obeh krajih, ogenj se je pa tudi razširil na kozolec soseda Potokarja, ki je k sreči prejšnji dan kozolec izpraznil, da je bilo v njem le dva štanta rži. Gorelo je z velikim in mogočnim plamenom, da se je videlo daleč naokrog in so mnogi mislili, da gori ves Tacen.

Ogenj je zanetila zločinska roka. Potokar, ki je bil slučajno v bližini, je namreč takoj po izbruhu požara opazil nekega moškega, ki je naglo tekel od kozolca proti Šmarni gori. Požigalca je zasledoval, vendar je ta izginil v temnem gozdu. Vse kaže, da je zadnje čase na delu zloben požigalec, saj neprestano gori v ljubljanski okolici po šupah, kozolcih in skednjih. Pred mesecem dni so tudi v Trbojah delavci opazili nekega požigalca, ko je bežal izpod gorečega kozolca.

Borzna poročila

Curih, 2. avgusta. Beograd 10, Pariz 12.045, London 21.4525, New York 436.375, Bruselj 73.76, Milan 22.96, Amsterdam 239.35, Berlin 175.30, Dunaj 32, Praga 15.07, Varšava [illegible], [illegible].

Anketa o novem voznem redu

Predlogi in opozorila zbornice za TOI, poslani železniški direkciji k današnji anketi o voznem redu za leto 1939-40

Ljubljana, 2. avgusta

Zbornica za TOI v Ljubljani je poslala železniški direkciji k današnji anketi o novem voznem redu naslednje predloge in pomisleke:

I. Voznoredna konferenca se vrši mnogo prezgodaj, ko novi vozni red za leto 1938/39 ni še niti tri mesece v veljavi. Poprej so se voznoredne konference vršile šele meseca oktobra ali celo novembra, kar je imelo dve vrsti prednosti. Predvsem se je lahko premotrilo praktično izvajanje veljavnega voznega reda v celi poletni sezoni preko dobe pet do šest mesecev, na drugi strani pa so se lahko po končani tujsko prometni sezoni zbrali vsi potrebni podatki o nedostatkih, ki so jih ugotovila tujsko prometna društva in druge zainteresirane organizacije. Okolnost, da se vrši voznoredna konferenca sredi tujsko prometne sezone, nam onemogoča, da bi imeli pregled v tolikem obsegu, kakor bo to dosegljivo v poznejših mesecih. Zato nam je čast priporočiti železniški direkciji, da blagovoli prihodnja leta sklicati voznoredno konferenco šele v drugi polovici meseca septembra.

II. Da bi mogli uspešno razpravljati o konkretnih predlogih za izpopolnitev voznega reda, je treba predhodno podati nekoliko splošnih ugotovitev in rešiti nekoliko vprašanj, ki so predpogoj za uspešno izvedbo želj in predlogov za izpopolnitev voznega reda. Ta vprašanja bi bila v kratkem sledeča:

1. Ali in v kakšnem obsegu bodo dela na izboljšanju gornjega ustroja prog, ki so trenutno v toku, omogočila, da se trajanje vožnje potniškim in brzovlakom bistveno skrajša?

2. Kakšne investicije se nameravajo izvršiti, da se kapaciteta preobremenjenih prog predvsem gorenjske in zasavske poveča in s tem eliminirajo zakasnitve, ki jih povzroča sedanji razpored križanj na enotirnih progah?

3. Kaj namerava železniška uprava ukreniti v dogovoru s sosednimi in inozemskimi direkcijami, da se bodočemu voznemu redu proži sigurnost, da se ne bodo dnevno pojavljale pol- in celourne zakasnitve priključnih vlakov, ki spravljajo cel vozni red v nesigurnost?

4. Ali se končno že namerava izvesti motorizacija prometa na področju ljubljanske direkcije, ki je že davno, četudi dilno, uvedena na področju drugih direkcij v kraljevini?

Le ako se glede gornjih vprašanj kani storiti kak korak napredka, bo mogoče uspešno uveljaviti želje potujočega občinstva in poslovnega sveta, ki se pojavljajo — sicer vidimo le malo izgledov, da bi se v izdatnejšem obsegu moglo spremeniti sedanje stanje prometa, ki že daleč ni na višini moderne prometne tehnike in samoumevno tudi ne zadovoljuje občinstva. Zbornica mora pri tem izrecno poudariti, da na tej ugotovitvi ni nikakor krivo železniško osobje, ki pod izredno težkimi prilikami in slabo materijalno honorirano vrši svojo službo vzorno, vestno in požrtvovalno. Tudi moramo podčrtati, da zahteve, ki so izražene v zgoraj stavljenih vprašanji, niso nove, marveč se ponavljajo že celo vrsto let in so gospodarski krogi z upravičenostjo lahko pričakovali, da se bo v okviru milijardnih investicij, ki so v toku, našlo tudi razmeroma skromne kredite za neodložljive potrebe železniškega omrežja na področju ljubljanske direkcije, ki je v svojem razvoju zaostalo in se v marsičem ne da več primerjati s stanjem in tehnično ureditvijo sosednih inozemskih železniških prog.

Vsako odlašanje izvedbe te prilagoditve pomeni za dravsko banovino stvarno škodo in nazadovanje in se zato zbornica ne more zadovoljiti z delnim krpanjem, polovičarskimi krediti, v okviru katerih napredek ni mogoč. Te zadnje činjenice ne morejo dovolj močno poudariti kakor tudi ne preboleti dejstva, da ljubljanska železniška direkcija in njene potrebe pri razdelitvi investicijskih kreditov niso bile primerno vpoštevane in zadovoljene.

Smatramo, da je nujno potrebno, da se železniška uprava z vsem poudarkom in z enotnim nastopom zavzame za to, da se na progi Ljubljana—Jesenice in Zidani most—Zagreb pristopi brez odlašanja izgradbi drugega voznega tira, ker le taka rešitev more nuditi trajno odpomoč vsem neprilikam in oviram, s katerimi se mora danes železniška uprava boriti. Zato mislimo, da nam ni potrebno še posebej in ponovno utemeljevati in dokazovati, da na teh progah, ki imajo poleg zelo intenzivnega lokalnega prometa in velikega števila tovornih vlakov še gost direktni mednarodni promet, ni mogoče drugače vzdržati reda in je od leta do leta položaj vse težji.

Tudi Maribor, ki je postal tekom zadnjih osem let veliko središče tekstilne industrije, z upravičenostjo poudarja svojo zapostavljenost, ker je pri brzovlakovih zvezah odvisen od tržaške in dunajske železniške direkcije, nima poleg tega niti enega pospešenega potniškega vlaka, marveč samo običajne z zastarelimi garniturami, pri katerih traja vožnja na razdaljo 150 km nad 4 ure.

Troogelne kombinacije zvez med Ljubljano, Zagrebom in Mariborom, ki jih intransigentno zastopa pri sestavi voznega reda železniška uprava, se ne dajo tehnično izpeljati, ne da bi ena ali druga stran ne morala čakati po pol ure do cele ure na zvezo. To je tudi pojmljivo, če pomislimo, da znaša razdalja

Ljubljana—Zidani most 64 km,
Maribor—Zidani most 92 km,
Zagreb—Zidani most 78 km

in je tako vskladenje koincidenc vlakovih zvez v Zidanem mostu tehnično neizvedljivo. Tudi je nemogoče, da se vsi potniški vlaki med Ljubljano in Mariborom zadržujejo na 26 vmesnih postajah, ker to že samoposebi pomenja pri enominutnem postanku vštevši zmanjšanje brzin dobrih 78 minut izgube pri trajanju vožnje. Vidi se torej, da je problem strukturalnih izpremememb in izboljšanj v voznem redu na področju ljubljanske železniške direkcije mnogo globlji kakor izgleda in je v sedanjem sestavu treba jemati pri določitvi trase vsakega posameznega vlaka ozire na toliko tehničnih momentov, da pridejo pri tem žal gospodarski in [illegible] momenti dokaj v ozadje.

Zbornične poizvedbe glede želj občinstva so dale letos doslej predvsem sledeče rezultate:

BRZOVLAKOVI PROMET

Mariborski krogi z upravičenostjo opozarjajo na neugodno lego sedanjih tranzitnih vlakov med Ljubljano in Mariborom, kjer vozi jutranji vlak še ob 2.50 iz Maribora proti Ljubljani, kamor prispe ob 5.51, kar je vsekakor prezgodaj. Drugi pa odhaja ob 13.43 in prispe v Ljubljano ob 16.45, ko v poslovnem oziru ni mogoče v uradnih zavodih ničesar več opraviti. Izraža se želja, naj bi med 6. in 7. uro zjutraj vozil proti Ljubljani pospešeni vlak ali brzovlak, ki bi prispel okrog 9. ure v Ljubljano. Mariborčani opozarjajo upravičeno tudi na neugodnost brzovlakov za povratek in smatrajo, da bi bilo podaljšanje beograjskega brzovlaka, ki odhaja ob 20. uri iz Ljubljane, do Maribora v interesu tujskega prometa, ker pomeni sedanja vožnja s potniškimi vlaki, ki traja skupno s povratkom 9 ur, preveliko izgubo časa. Opozarjajo istotako na neugodnosti železniške zveze med Mariborom in Rogaško Slatino, ki je zjutraj in zvečer zelo slaba. Zjutraj je treba čakati v Grobelnem na vlak v Rog. Slatino od 6.17 do 8.03 (pripomnimo, da je ta vlak za celodnevni poset imenovanega kopališča najugodnejši); pri povratku pa traja zopet čakanje od 19.04 do 21. ure na Grobelnem. Zjutraj in zvečer je torej čakanja skupno skoro 4 ure in to na tej mali postaji, kjer so kolodvorske naprave še zelo nezadostne.

Splošno velja pripomba, da se je s priklopitvijo avstrijske republike Nemčiji priključni promet zaradi pretiranih strogih pregledov na obmejnih postajah zelo poslabšal. Vsled tega izgubljajo vlaki preko Zagreba nadaljnje zveze, kar vzbuja zopet mnogo kritike in nevolje. Bilo bi potrebno, da se to vprašanje temeljito razpravi in v primeri, da vztrajajo Nemci na nadaljevanju teh preiskav in pregledov, določi odhod teh brzovlakov z Dunaja in Münchena primerno popreje, da bi pravočasno lahko prispevali na naše obmejne postaje.

Glede priključnega prometa moramo opozoriti, da bi kazalo pri prihodnji mednarodni brzovlakovi konferenci delovati na to, da se priključki preko Trsta v smeri proti Veneciji, Milanu, Parizu, Rimu in Ventimigli izboljšajo. Sedaj je potnik primoran izgubljati pri večini vlakov v Trstu po eno do več ur ali pa nadaljevati vožnjo z navadnim potniškim vlakom, ki se ustavlja na vseh postajah.

Ostali lokalni predlogi se tičejo postankov brzovlakov v postajah Laško, Krško in Škofja Loka.

Interesenti iz Krškega ugotavljajo, da ima po sedaj veljavnem voznem redu postanek na železniški postaji Videm-Krško v smeri proti Ljubljana—Maribor osem vlakov in v smeri proti Zagrebu devet vlakov dnevno.

Izmed teh ima postanek v smeri Ljubljana—Maribor samo brzovlak št. 2 in v smeri Zagreb št. 1 in brzovlak št. 3, kar v nobenem oziru ne ustreza gospodarskim, tujskoprometnim in inozemsko prometnim zahtevam okraja.

Že več let se ponavlja prošnja, da bi imeli vsaj trije brzovlaki na železniški postaji Videm-Krško in to v obeh gori navedenih smereh enominutni postanek, kakor je to bilo predvideno v voznem redu za leto 1936/37, kar bi ustrezalo navedenim zahtevam našega okraja, ker je Krško proglašeno za letoviški kraj. Konkretno predlagajo, da bi imeli na postaji Videm-Krško poleg sedanjih brzovlakov enominutni postanek v smeri Ljubljana—Maribor še brzovlak št. 6 in brzovlak št. 4.

Interesenti iz Škofje Loke in okolice izražajo željo, da bi se brzi vlak št. 5, kateri prispe v Ljubljano ob 19.42, ustavljal tudi v Škofji Loki. Potnikom bi bila na ta način omogočena direktna zveza Škofja Loka—Ljubljana—Zagreb—Beograd.

Organizacije iz Laškega opozarjajo, da brzovlak št. 502, ki vozi ob 1.32 uri mimo postaje Laško in nima postanka v Laškem, dočim ima postanek v sosednih Rimskih toplicah.

V Rimskih toplicah traja tujsko-prometna sezija samo v poletju skozi tri mesece, dočim je Radio-thermalno kopališče Laško odprto skozi celo leto in tudi od tujcev obiskano.

Zaradi tega bi bilo potrebno, da bi imel brzovlak št. 502 tudi v Laškem skozi celo leto vsaj 1/2 minutni postanek.

Tudi interesenti iz Radovljice izražajo željo, naj bi imel poleg sezonskega tudi redni celoletni brzovlak št. 5 in 6 v Radovljici enominutni postanek. Smatramo, da je ta predlog utemeljen, ker se je novovpeljani postanek sezonskega brzovlaka izkazal kot umesten in prepotreben, ker ima Radovljica preko celega leta dokaj intenziven turistični promet.

Končno se ponavlja želja, da bi se priključek na brzovlak Wien—Graz št. B 242 in 241, ki je vzpostavljen sedaj samo za dobo poletne sezone, uveljavil za celoletno dobo. Sezonska trasa zelo konvenira za potovanje ne samo v Zagreb in na Primorje, marveč tudi proti Beogradu. V primeru, da se ne bi mogle izpeljati v celoti dve brzovlakove trase, se pa predlaga, naj bi se vzpostavila zveza med omenjenim brzovlakom do Graza preko Maribora vsaj do Zidanega mosta na normalen brzovlak Ljubljana—Beograd.

POTNIŠKI VLAKI

Gospodarski krogi iz Celja izražajo željo, da bi sedanji sezijski vlak, ki odhaja iz Celja ob 7.25, vozil ne samo v poletnem času, marveč tudi v zimski dobi, torej celo leto; istotako vlak, ki odhaja iz Celja ob 12.45, ker predstavljata ugodno zvezo proti Rogatcu.

Nadaljna želja je, da bi sedanji potniški vlak, ki odhaja ob 4.53 proti Zidanemu mostu in Ljubljani, ostal tudi v zimskem času v veljavi, to pa radi tega, da bi ljudje, ki imajo v raznih uradih in radi nakupa nujnih stvari v Ljubljani opravka, izvršili pravočasno svoje posle.

Končno želijo, da bi vlak, ki vozi iz Celja proti Ljubljani ob 6.46, v Zidanem mostu ne imel tako dolgega postanka, kakor sedaj, ko tam stoji skoro celo uro, tako da potniki dospejo v Ljubljano običajno šele okoli pol 10. ure, kar je vsekakor [illegible] roma pozno, posebno, če se ima opraviti v raznih uradih.

Interesenti iz Mislinjske in Mežiške doline predlagajo naslednje:

Dosedanja mešana vlaka št. 9133 in 9135 naj izostaneta ter naj mesto njih vozi potniški vlak ob 12.30 uri iz Dravograda tako, da ima v Velenju zvezo na vlak št. 9117 in v Celju zvezo na potniški vlak proti Ljubljani ter brzi vlak proti Zagrebu. Dosedanji mešani vlak št. 9133 naj v bodoče vozi kot čisti tovorni vlak, ker s svojo prepočasno vožnjo nikakor ne ustreza željam tujskega prometa. Večkrat se dogode slučaji, da ta mešani vlak št. 9133 vsled prevelikega tovora ima veliko zamudo, tako, da v Velenju nima zveze na vlak št. 9117.

Nujno želijo popoldansko zvezo iz Celja, kakor tudi prebivalci Mislinjske doline popoldansko zvezo s Slovenjgradcem in Slovenjgradčani popoldansko zvezo z Mariborom odnosno Prevaljami. Radi tega naj vozi dosedanji direktni vlak št. 618 Zagreb—Velenje naprej proti Dravogradu tako, da bi v Dravogradu potniški vlak proti Mariboru odnosno Prevaljam. Omenjeni vlak bi zelo dobro služil letoviščarjem in zimskim sportnikom iz Zagreba, kakor tudi drugim radi prtljage, ker bi ta vlak bil potem direktni vlak Zagreb—Dravograd—Meža.

Zelo priporočljivo bi bilo, da bi vlak št. 9014 odhajal iz Maribora vsaj pol ure kasneje tako, da bi tudi vlak št. 9119 odhajal iz Dravograda šele ob 16.15 uri. S tem bi bilo omogočeno potnikom, kateri bi prihajali po opravkih z vlakom št. 618 v Slovenj Gradec, da se takoj zopet vrnejo z vlakom št. 9119 nazaj.

Vsa Mislinjska, Dravska in Mežiška dolina je vsled preostrih deviznih odredb Nemčije navezana odslej le na letoviščarje oziroma zimske sportnike iz Zagreba odnosno južnih krajev naše države, vsled tega si bodo tujce-letoviščarje in zimske sportnike lahko pridobili le z dobrimi železniškimi zvezami.

Kranj predlaga, naj bi turistični vlak št. 928 z odhodom iz Ljubljane ob 5.08 vozil 1 uro preje in imel zvezo na prvi jutranji vlak, ki odhaja z Jesenic proti Bohinju ob 5.40 in tako omogočil turistom enodnevni poset visokih planin v Bohinjskem kotu. Izletniki, ki pa hočejo na krajše ture, imajo itak še turistični vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.56 odnosno redni vlak, ki vozi iz Ljubljane ob 7.12. Po sedanjem voznem redu pa je izletnikom ob nedeljah otežkočen obisk daljših in višje ležečih tur, odnosno so prisiljeni iste podvzeti v največji vročini.

Na Jesenicah se pojavlja vprašanje delavskih vlakov, ki je bilo letos za poletno sezono zadovoljivo rešeno v smeri proti Podnartu, tudi na ostalih progah. Od delavstva, ki je zaposleno pri železarnah in katerega število dosega 300, stanuje velik del izven občin Jesenice in Koroška Bela. Število onih, ki se vozijo na delo iz drugih občin, cenimo na okrog 1000. Za ta del našega delavstva je podan močan interes, da se vozni red uredi tako, da bi ustrezal njihovim praktičnim potrebam.

Posade se menjavajo v naših obratih ob 6., ob 14. in ob 22. uri; vozni red za vlake, ki prihajajo v poštev za dovoz in odvoz prizadetih delavcev na postaji Jesenice in Slov. Javornik, bi ustrezal najbolje tedaj, če bi dotični vlaki prihajali na imenovani postaji kakih 15 minut pred 6., 14. in 22. uro in če bi odhajali kakih 15 minut po navedenem času.

Zato predlagamo sledeče spremembe:

1) Vlak št. 540 na progi Jesenice—Bistrica—Boh. jezero naj bi odhajal z Jesenic kakih 15 minut po 6. uri. Zdaj odhaja ob 5.40; ker je prezgoden, je sedaj redno prazen in nima praktične vrednosti. Če bi odhajal, kakor predlagamo, bi ga mogli uporabljati oni delavci, ki končajo delo ob 6. uri zjutraj in stanujejo ob bohinjski progi; sedaj nimajo nobene zveze za povratek z dela.

2) Na progi Jesenice—Bistrica Boh. jezero naj bi vozil tudi zvečer po 22. uri primeren vlak. Delavci, stanujoči ob bohinjski progi, nimajo sedaj nobenega večernega vlaka za povratek z dela. Pred par dnevi je bila vložena na direkcijo državnih železnic s strani vseh občin bohinjskega kota prošnja za uvedbo takega vlaka. Prošnjo je podpisalo nad 150 interesentov. Ta smer je tembolj navezana na železniške zveze, ker tu ni potov za avtobusne zveze, s katerimi si prizadeti vsaj deloma lahko pomagajo v drugih smereh.

3) Vlak št. 915 naj bi privozil na Jesenice ob 13.45; sedaj prihaja ob 13.50, torej le 10 minut pred nastopom posade z delovnim časom od 14. do 22. ure in delavci, ki prihajajo s tem vlakom, tečejo s kolodvora v tovarno, da ne bi prišli prepozno. Tem dirkam se tujci smejejo.

Z dolenjskih prog se nam dostavljajo iz Novega mesta sledeče želje:

Vlak št. 9214, ki odhaja sedaj iz Novega mesta ob 6.41, naj bi po možnosti odhajal že ob pol 6. do 6., tako, da bi dospel v Ljubljano okrog 8. ure. Vlak št. 9213, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.48, pa naj bi, v kolikor to dopuščajo zveze z Gorenjske in Notranjske ter Štajerske odhajal nekoliko preje. Istotako želijo Novomeščani, naj bi se vlak št. 9215 pomaknil z odhodom bolj proti 13. uri, da bi lahko stranke opravile vse svoje posle v Ljubljani. Glede vlaka št. 9217 želijo, da se izpremeni v pospešeni vlak, ki bi imel postanek samo na frekventiranih postajah in odhajal iz Ljubljane šele med 16. in 17. uro. Zato naj bi se pa tudi odhod vlaka št. 9219 preložil na okrog 20. ure.

Proti Karlovcu naj bi iz Novega mesta ob 13. uri vozil mešani vlak do Črnomlja kot nov vlak, ki bi prihajal v nasprotni smeri zjutraj ob pol 8. uri v Novo mesto.

K tem konkretnim predlogom podčrtava zbornica, da so splošne pritožbe nad stanjem našega voznega parka, posebno pri potniških garniturah, kjer so vagoni v prometu, ki bi morali že pred desetimi leti biti škartirani. Tudi se opaža, da železniška uprava pri večjih manifestacijah in prireditvah ne stavi dovolj vozov na razpolago in ne deli vlakov, vsled česar se pojavljajo velike zakasnitve, prenatrpanosti vozov in pritožbe potnikov. Tudi v tem oziru prosimo, da se v bodoče skuša odpomoči.

Prednje so pripombe in predlogi, ki smo jih mogli dosedaj sredi sezone zbrati, ki pa nikakor niso dovolj izčrpni in si zato zbornica pridržuje pravico, da bo še naknadno predložila dopolnilne predloge železniški upravi.

Koristna in potrebna ustanova

Maribor, 2. avgusta

Na sestanku raznih kmetijskih organizacij so sklenili ustanoviti v Mariboru sadjarsko in informacijsko pisarno Kmetijske zbornice v Mariboru. Pisarna bo zbirala potom okrajnih odborov v vseh sadjarskih okoliših podatke: Koliko sadja in kakšne vrste je natrgalo v kakšnem okraju, ter po kakšni ceni je to sadje na razpolago sadnim trgovcem. Pisarna v Mariboru bo na podlagi teh ponudb poiskala najboljše sadne kupce. Dalje bo sadjarska in informacijska pisarna Kmetijske zbornice v Mariboru obveščala dnevno vse okrajne odbore o povprečnih cenah za sadje v vseh sadnih okoliših. Obenem pa bo sporočala vsem okrajnim odborom tendenco na sadnem trgu.

Tako bo pisarna pomagala najti za posestnike solidne in najboljše kupce za sadje in tako pomagala izključiti nesolidno sadno trgovino, posestnike pa vedno sproti obveščala o trenutnem položaju sadne kupčije.

Okrajni odbori, ki so v rokah dobrih in izkušenih sadjarjev, pa bodo dajali informacije vedno le o sadju, ki odgovarja strogim predpisom kontrole sadja za izvoz. Tako se bo vsa sadna trgovina postavila na solidne noge in ne bodo se več ponavljale razne reklamacije pri našem sadju na inozemskem trgu. Tako si bo naše sadje zopet priborilo sloves in svoje dobro ime.

Sadni izvozniki! Obračate se v interesu sadne trgovine in vseh sadjarev na sadno in informacijsko pisarno Kmetijske zbornice v Mariboru, Vrbanova ulica 33, tel. 24—85. Brzojavni skrajšani naslov »Sadjepisar — Maribor«.

Vse delovanje pisarne v Mariboru temelji le na tem, kako čim bolj dvigniti sloves našega sadja, obenem pa ščititi sadjarje pred nesolidno sadno trgovino. Prav tako pa naj se obračajo potom okrajnih zaupnikov posestniki — sadjarji sami, ker bo sadjarska informacijska pisarna v Mariboru poiskala vedno le najboljše sadne kupce.

Še eno mezdno gibanje

Ljubljana, 2. avgusta

Največja kamnolomniška podjetja v Sloveniji obratujejo na Pohorju. Pri dveh podjetjih, ing. Lenarčiču in A. Resu je zaposlenih v pohorskih kamnolomih 280 delavcev.

Kakor večina stavbnih delavcev so se tudi kamnolomniški delavci začeli lani oglašati z zahtevo po zvišanju plač, posebno, ko je draginja neprestano naraščala. Stavbno delavstvo v Sloveniji ima enotno kolektivno pogodbo, ki pa ne obsega kamnolomniškega delavstva. Kamnolomniško delavstvo je zato zahtevalo že lani jeseni sklenitev posebne kolektivne pogodbe. Delavska organizacija je poslala podjetjema delavske predloge po ureditvi delovnih pogojev. Podjetji sta pa delavske predloge zavrnili. Izgovarjali sta se, da ne moreta ustreči delavskim zahtevam, ker jima in sicer konkurirajo podjetja v drugih pokrajinah, kjer slabše plačujejo delavce.

Delavstvo kljub temu ni popustilo. Delavska organizacija je ugotovila, da pohorskima kamnolomniškima podjetjema ne konkurirajo podjetja iz drugih pokrajin, češ da imata 90% dobav v Sloveniji v svojih rokah, 10% pa odpade na druga kamnolomniška podjetja v Sloveniji.

V Ribnici na Pohorju sta bili že dve uradni razpravi, da bi se dosegel sporazum med delavstvom in podjetjem. Vendar do sporazuma ni prišlo in delavstvo je pripravljeno poslužiti se zadnjega sredstva, če podjetji ne bosta hoteli pristati na njihove zahteve. Delavstvo trdi, da ne more več prenašati bede ter da si mora izvojevati boljši košček kruha.

Dan avtomobilskih nesreč

Ljubljana, 2. avgusta

Snoči okrog 19. je vozil skozi mesto po Šelenburgovi ulici in dalje na Tyrševo velik, nov, zeleno ličan češki avtobus, ki je bil pa spredaj popolnoma deformiran. Na levi strani je imel iztrgan blatnik in velik del karoserije, tako da je zijala v njem široka odprtina kakor da bi treščila granata v avtomobil. Odtrgani del karoserije je imel avtobus na strehi. Seveda je zbujal avtobus veliko pozornost Ljubljančanov, saj je bilo vsem jasno, da je moral voz nekje doživeti hud karambol. Kakor so pozneje ugotovili, je imel avtobus karambol nekje blizu Viča, vendar je vožnjo lahko nadaljeval. Ustavil se tudi ni v Ljubljani, temveč je vozil naprej.

Huda prometna nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtev, se je včeraj popoldne pripetila tudi v Mednem. Po gladki betonski cesti je s precejšnjo naglico drvel Resmanov tovorni avtomobil z Jesenic, a nenadno je šoferju odpovedal volan in že se je avtomobil prevrnil. Odletel je s tako silo s ceste, da se je prevrnil in mu je odbilo obe kolesi ter popolnoma zmečkalo motor. Šofer je ostal po čudnem naključju nepoškodovan. O nezgodi so bili obveščeni orožniki v Št. Vidu, ki so uvedli preiskavo. Razbiti avtomobil leži še danes ob cesti.

Včeraj so zapeljali v garažo Dese ob Tyrševi cesti lep osebni avtomobil znamke Mercedes iz savske banovine št. 3-1464, ki ga je doletela nesreča blizu Grosuplja. Na spolzkih tleh je na strmem klancu avtomobil zdrknil s ceste in priletel ob konfin, da mu je tudi odtrgalo obe kolesi. Potnikom se ni nič zgodilo, pač pa je gmotna škoda precejšnja.

Iz Zagorja

— Vodovod v Podstrano bo stal nad 100.000 din. Delo je prevzel domači podjetnik g. Drušeta.

— Kanalizacija, ena najkritičnejših postavk v občinskem proračunu v iznosu 120 tisoč din, se bo predvidoma nadaljevala ob koncu poletja. Lani je bilo ob glavni cesti položenih okrog 80 metrov cevi, letos pa bodo napeljavo podaljšali za 300 do 400 metrov nekako do [illegible].

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 2. avgusta katoličani: Alfonz, Bojan

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Vsaka žena ima tajnost
Kino Union: Sybila Schmitz
Kino Sloga: Kreuzerjeva sonata
Kino Šiška: Jetnik otoka Zende

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta.

Izpod sita

Mnogo lažje in prijetneje bi se živelo na svetu, če bi ljudje ne bili razdeljeni v dva tabora ali v dve kategoriji — v producente in konzumente. Če bi vsi samo proizvajali in vsi samo porabljali, bi bilo človeštvo rešeno mnogih križev in težav. Ker pa to ne gre, morajo eni proizvajati, drugi pa porabljati. Dala bi se ta zadeva urediti pametno in človeško tudi tako, da bi bili producenti istočasno tudi konzumenti in narobe. To se pravi, da bi tisti, ki zdaj to ali ono robo samo proizvajajo in prodajajo, prepustili del tega svojega večinoma dobičkanosnega posla onim, ki morajo razne, za življenje potrebne dobrine samo kupovati. A kaj hočemo, ko je pa svet že od pamtiveka tako krivično in nespametno urejen!

Producenti ali proizvajalci so z redkimi izjemami mnogo na boljšem kakor konzumenti ali porabniki. Če pride oblast in naprti ljudem na to in ono robo novo davščino, nosi vse posledice konzument. Zganejo se delavci in zahtevajo nekaj priboljška k svojemu prepičlo odmerjenemu koščku kruha. Delodajalec se ukloni in primakne nekaj dinarčkov. Hitro pa prime za žep ubogega konzumenta češ, naj le on plača, čemu bi plačeval jaz sam, ko je pa konzumentov toliko in toliko tisoč in se enemu ne bo mnogo poznalo. Toda takih delodajalcev je vedno več in ubogi konzument vedno bolj ječi pod težo draginje.

Oni dan so primaknili krojači svojim pomočnikom nekaj kovačev pri zaslužku. In mislite, da so sami nosili stroške svoje velikodušnosti? Kaj še! Zopet je bil konzument tisti, ki je moral plačati račun, zopet je bil na glavo postavljen pregovor: Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima. Tu se prepirata dva, tretji ima pa škodo. Krojači so kratkomalo prevalili novo breme na konzumente in zdaj plačaš za delo, če hočeš imeti novo obleko, 25 din več, kakor si plačal prej. Konzumenti se po pravici vprašujejo, kako dolgo bodo še tisti nesrečni tretji, ki bo imel izgubo tam, kjer se prepirata dva.

SOKOL

PROSLAVA 20-LETNICE JUGOSLAVIJE V MARIBORU

Članstvo ljubljanskih sokolskih društev se poziva, da jutri v sredo 3. t. m. najkasneje do 18. ure prijavi svojo udeležbo na tej proslavi v pisarni svojega društva. Hkrati s prijavo naj vsakdo vplača 4 din za izkaznico in znak.

Vožnja je četrtinska. Vsakdo mora imeti že na domači postaji izkaznico in znak. Na postaji kupi polovično vozovnico in obrazec K 14; ta vozovnica bo veljavna tudi za povratek, mora pa si vsakdo preskrbeti potrdilo udeležbe, ob povratku na postaji v Mariboru pa tudi žigosanje obrazca K 14.

Udeležba v kroju, kdor nima kroja naj se udeleži proslave v meščanski obleki z znakom. Zdravo! — Meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev.

Trafikanti, organizirajte se!

Ljubljana, 2. avgusta

Prvi začetki naše organizacije spadajo v vojno dobo. L. 1916 se je ustanovila Zveza trafikantov za Kranjsko in je bila včlanjena pri centralni zvezi na Dunaju. Večji razmah je organizacija dobila, ko so se po vojni vrnili domov invalidi in ko je izšel prvi Invalidski zakon, ki je določil, da trafike spadajo v prvi vrsti vojnim invalidom.

Res je več invaldiov in vojnih vdov takoj dobilo trafike. kar je dalo povod, da je bila v odboru združenja trafikantov vedno pretežna večina invalidov, kakor jih je še vedno. Vedno se je našlo nekaj ljudi, ki v to organizacijo niso imeli takega zaupanja, da bi si z njimi organizacija kaj pomagala. Šele po daljšem trudu se je posrečilo dobiti toliko članov, da je bil organizaciji zagotovljen obstoj, da je mogla svoje funkcije vršiti v korist članov, odnosno da je pokazala svojo sposobnost. Vedno so pa trafikanti potrebovali pomoč organizacije. Tudi še zdaj. Čaka nas še mnogo nerešenih problemov, ki jih bo mogoče uspešno rešiti le, ako bomo vsi sodelovali. Tudi zdaj so še trafikanti, ki naš boj za izboljšanje eksistence gledajo od strani ter nam odrekajo svojo pomoč. Mnogo jih je že pristopilo na našo prošnjo in nekaj jih pa še bo.

Tovariši trafikanti! Napočil je naš dan. 10 let je minulo odkar se je zadnjič zvišala provizija za 1%. Med tem časom je divjala kriza in so bile vse naše intervencije zaman. Leto za letom smo trkali na vrata, a vedno smo prejeli odgovor: Ni dohodkov! Trafikanti so imeli po vsej državi v nedeljo članske sestanke, odkoder so poslali sprejete resolucije, ki vse soglašajo v zahtevi po povišanju provizije. To je geslo letošnjega dela naše organizacije.

Naš program je še mnogo obširnejši. Tovariši, ne glejte še nadalje naše borbe ob strani! Vstopite v naše vrste in pokažite složnost z vašim vstopom k naši organizaciji. Vse drugo lahko odpade, le stanovska zavest, ki je za nas vse življenjskega pomena, mora ostati. Ne čakajte, da Vas na domu poseti naš zastopnik. Sami se prijavite, ker je nemogoče vseh obiskati. Naš zaslužek je pičel in zanj je treba žrtvovati solnce in zrak. Nimamo nobene prostosti in razvedrila, kar nas boj za obstanek neprestano priganja k delu. Ustvarimo si znosnejše življenjske pogoje.

Kadar bomo dosegli to, bomo lahko rekli, da je organizacija dosegla v polni meri [illegible].

Kladnik Josip.

Sybila Schmitz
Premiera danes ob 19.15 in 21.15 uri.
v veliki filmski drami, snimani ob sodelovanju berlinske filharmonije, izvajajoče kompozicije Schuberta, Beethovna in Čajkovskega.
Kino Union, Tel. 22-21

DNEVNE VESTI

— Vojvoda Kentski pride v Dalmacijo. V četrtek ali petek prispeta vojvoda in vojvodinja Kentska v Dalmacijo. Pripeljeta se z jahto »Tiha« in sicer najprej v Cavtat.

— Razpisana služba banovinskega cestarja. Banska uprava dravske banovine razpisuje službeno mesto banovinskega cestarja in sicer za progo banovinske ceste II. reda št. 306 Novo mesto—Kronovo—Stranje—Maršeča vas od km 18.000 do km 19.820 in za progo banovinske ceste II. reda št. 307 Št. Jernej—Maršeča vas—Raka od km 4.280 do km 8115 v skupni dolžini 5655 km. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 31. t. m. pri okrajnem cestnem odboru v Krškem.

— 2,000.000 mark nemškim letoviščarjem v Jugoslaviji. Zanimanje Nemčije za naš Jadran je letos zelo živahno. 29. julija je bil otvorjen v Berlinu kredit nemškim letoviščarjem, ki hočejo preživeti avgust v Jugoslaviji. Namestu 1,400.000 mark, določenih prvotno za letoviščarje iz bivše Avstrije in Nemčije, so dobili na razpolago 2,000.000. Ta znesek je bil ves izčrpan in zahtevalo se je celo 2,300.000 mark. Nemški letoviščarji bodo v avgustu potrošili v naši državi okrog 29.000.000 din. Še večje je pa zanimanje nemških letoviščarjev za počitnice v naši državi v septembru.

— Zastopniki bolgarskih mest in občin posetijo Jugoslavijo. Sredi avgusta prispe v Split večja skupina zastopnikov Zveze bolgarskih mest in združenja bolgarskih občinskih uradnikov. Bolgarski izletniki posetijo Beograd, Zagreb in Ljubljano, potem pa še Split, Dubrovnik in Sarajevo. Povsod bodo seveda prisrčno sprejeti.

KINO SLOGA — Tel. 27-30.
Kreuzerjeva sonata
Danes ob 16., 19.15 in 21.15. Pri vseh predstavah predvajamo po tri žurnale

— Naša križarka odplula v Afriko. Križarka »Dalmacija«, ki je stala nekaj časa pred Šibenikom, kjer je pozdravila angleško in italijansko vojno brodovje, odpotuje v kratkem v Bizerto, da poseti francosko afriško brodovje.

— Čehi prihajajo v večjem številu V nedeljo ponoči se je peljalo skozi Koprivnico v Dalmacijo 1.400 češkoslovaških letoviščarjev. Po isti poti se je vrnilo z Jadrana 1615 letoviščarjev.

— Poljski skavti v Banjaluki. V nedeljo zvečer je prispelo v Banjaluko 100 poljskih skavtov, ki so se odpeljali proti Bosanski Gradiški, kjer si bodo ogledali poljsko kolonijo in ostali tam 14 dni.

— 100 letnica zagrebškega Maksimira. Znani park pri Zagrebu Maksimir je star že 100 let in njegovo stoletnico bodo Zagrebčani svečano proslavili. Proslava bo 4. septembra. Maksimir je izročil leta 1838. javnemu prometu kardinal Gjuro Havlik. On je tudi dal ta park urediti. Ime je dobil po znanem zagrebškem škofu dr. Maksimilijanu Vrhovcu.

— Dunajska vremenska napoved jo je polomila. Navadno se pri nas zanašamo na dunajsko vremensko napoved in sicer po pravici, ker večinoma za naše kraje drži. Za danes so dunajski vremenoslovci napovedali pretežno jasno in toplo, s krajevnimi nevihtami, v resnici imama pa pravo jesensko deževno vreme, kakor v oktobru ali novembru.

DR. CEPUDER JOSIP
preseli s 1. avgustom svojo
ODVETNIŠKO PISARNO
na Miklošičevo cesto 18/II.

— Ugotovitev. V sobotni številki smo priobčili na drugi strani članek »K vprašanju mrtvaške veže na pokopališču«. Ugotavljamo, da tega članka ni napisal član inženjerske zbornice v Ljubljani inž. Franc Zupančič.

— Vožnja z motornimi vlaki na progi Beograd—Dubrovnik. Z današnjim dnem se zniža doklada za motorni vlak na progi Beograd—Dubrovnik, tako da bodo v bodoče plačevali potniki poleg redne vozne cene tele doklade: za vse relacije med Beogradom in Sarajevom in za relacije med Dubrovnikom din 20, za vse druge relacije pa din 40. Ročne prtljage sme potnik vzeti s sebo jtoliko, kolikor je lahko pravil v navadnem potniškem vagonu ozkotirne železnice pod svoj sedež.

— Kričeč nered v poštnem prometu. Že drugi mesec se ponavljajo skoraj dan za dnem primeri, da naše uredništvo ne dobi pravočasno pisemske pošte iz Maribora, čeprav je ista tam v redu in pravočasno oddana. Pismo, ki bi moralo biti v Ljubljani recimo davi, priroma šele proti večeru ali pa celo naslednjega dne. To se ponavlja tako pogosto in skoraj bi rekli že sistematično, da smo primorani opozoriti tem potom poštno upravo in jo prositi, naj nemudoma napravi red. Če gre na drugih, pa tudi na isti progi poštni promet v najlepšem redu, bi moral biti tudi med Mariborom in Ljubljano.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večinoma oblačno vreme z manjšimi padavinami, kasneje se bo oblačnost zmanjšala. Včeraj je deževalo v Ljubljani in Mariboru. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 36, v Beogradu 35, v Dubrovniku 33, na Visu 29, na Rabu 28, v Zagrebu 26, v Ljubljani in Mariboru 22. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764.7, temperatura je znašala 18.

— Vlom v šolo. Oni dan je bilo vlomljeno v osnovno šolo v Zdolah pri Rajhenburgu. Tat je vdrl v poslopje skozi okno ter ukradel nekaj marelic, za 70 din kolekov ter 540 din. Vloma je osumljen neki postopač, ki se je izdajal po okoliških vaseh za instalaterja vodovoda, govoril zelo slabo slovensko in najraje lomil nemščino.

— Velika tatvina manufakturnega blaga. Oni dan so odnesli vlomilci iz trgovine Fr. Kremžarja v Slanci v celjskem okraju za 21.000 din raznega manufakturnega blaga. Poleg manufakture so odnesli zlikovci tudi precej špecerije in pa tobačnih izdelkov, tako da znaša škoda nad 22.000 din. Orožniki, ki vodijo preiskavo, domnevajo, da imajo na vesti vlom cigani, ki so taborili v tamošnji okolici.

— Tatvina v vlaku na progi Zagreb—Zidani most. Zagrebški policiji je bila včeraj prijavljena tatvina v vlaku. Okraden je bil neki splavar iz Slovenije. Tat mu je ukradel listnico, v kateri je imel 13.000 din. To je bil ves prihranek, odnosno zaslužek okradenega splavarja in njegovih tovarišev. Zagrebška policija upa, da bo tatu kmalu izsledila.

— Krava s 4 telički. V vasi Stapar blizu Sombora se je nekemu kmetu otelila krava in lahko si mislimo kmetovo presenečenje, seveda pa tudi veselje, ko mu je povrgla štiri telička. Kmet se pa ni dolgo veselil štirih teličkov, ker so kmalu poginili.

— Gozdar ustrelil kmeta. V vasi Peščenici blizu Siska so imeli v nedeljo žegnanje z gasilsko veselico, na kateri sta se sprla gozdar Ivan Stuparič in premožni kmet Franjo Bušić. Kmet je udaril gozdarja s steklenico po glavi. Gozdar je odšel po svojo lovsko puško, s katero je počakal Bušića v zasedi in ga ustrelil.

— Zaglavil je, ko je kradel sadje. V Varaždinu in okolici so zelo pogoste tatvine sadja. Lastniki sadnih vrtov morajo po cele noči stražiti vrtove. Oni dan so fantje zopet kradli sadje na vrtu Stjepana Humeka. Gospodar jih je zasližal in jel streljati s samokresom. Zadel je Franja Obadiča, ki je v bolnici podlegel zastrupljenju.

Iz Ljubljane

—lj Tako ne boste povečali konzuma plina. Ljubljana ni edinstveno mesto na svetu samo po svoji užitnini, ki je nobeno drugo mesto ne pozna, temveč tudi po svoji plinarni in njenih metodah. Ta naša slavna plinarna ima še slavnejšo postavo, po kateri mora plačati vsak odjemalec plina ob preselitvi nekakšno garancijo v znesku 100 din, menda zato, da si ne bo plina »natočil« v vse kovčege in lonce ter pobegnil z njim v drugo mesto. Lahko imaš plin v stanovanju že odkar stoji ta naša edinstvena plinarna, pa se preseliš v istem nadstropju iz enega stanovanja v drugo in moraš plačati garancijo, sicer ti plina ne priključijo. Taka je postava in te postave se naša plinarna drži tako krčevito kakor klop. Nam se pa zdi, da bi nobena postava ne smela biti nedotakljiva, če je tako nesmiselna, kakor je odredba glede plačevanja garancije za plin, ki si ga že leta in leta v redu, pošteno in drago plačeval. Te vrstice smo napisali v interesu vseh prizadetih strank v Ljubljani in odnehali ne bomo, dokler mestna plinarna svoje nesmiselne odredbe ne umakne. Ogledali si bomo to zadevo še od drugih strani in videli bomo, da je stališče mestne plinarne odnosno gospodov, ki so to naredbo izdali, milo rečeno nevzdržno.

—lj Škropljenje ulic. Tudi o tem vprašanju se da še debatirati. i naš namen samo kritizirati. amen škropljenja tudi ni samo ta, da so ulice mokre, temveč da bi se odstranil prah. Torej naj se poskusi vsaj pri ulicah, ki so asfaltirane posebno na Aleksandrovi in Miklošičevi cesti. Ulice treba dobro zmočiti takoj po škropljenju pa na jpometači s posebnimi metlami pometejo ulice. Le tako se odstrani prah, ki se nabira po asfaltu. V vročih dneh voda hitro izhlapi, prah pa ostane in takoj prvi avto ga zopet dvigne. Če gospodje na magistratu tega ne verjamejo, naj vprašajo, kako delajo drugod, da kljub intenzivnemu prometu na ulicah ni prahu. Kot rečeno samo škropljenje ne zadostuje, pa če bi se tudi desetkrat na dan škropilo.

—lj Vsem našim ljubljanskim naročnikom, ki so z naročnino v zaostanku in ki nam dolžnih zneskov ne bodo poravnali do 5. avgusta, bomo morali tega dne list ustaviti.

—lj Sprejme se še 15 gojenk v strokovno šolo za otroške negovalke pri zavodu za zaščito dece. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 10. avgusta. Pogoji za sprejem so objavljeni v »Službenem listu štev. 54 z dne 6. julija 1938«.

—lj Tatinski prsti povsod. V Korošćevi ulici 18 je nekdo vlomil v mizarsko delavnico Ivana Osenjaka, kjer je bilo ukradenega več mizarskega orodja. — Na Vodnikovem trgu je neka žeparka izmaknila Heleni Šuštarjevi denarnico s 170 din. — V stanovanje Marije Balantičeve na Mišičevi cesti je vlomil v odsotnosti domačih v nedeljo popoldne tat, ki je odnesel zlato damsko uro in njavo denarnico z drobižem. — V Bolgarski ulici je nekdo ukradel Francu Soku košaro jajc, z vrta pa 2 kg paradižnikov. — Iz stanovanja Urha Podbevška na Masarykovi cesti je po videzu znan tat odnesel par hlač in 700 din v bankovcih in drobižu. — Neži Videtičevi pa je bila iz stanovanja v Kolodvorski ulici ukradena 600 din vredna srebrna zapestna ura z verižico.

—lj Tatvine koles. Na gorenjskem kolodvoru je nekdo ukradel 800 din vredno kolo znamke »Brilant« Alfonzu Marcu — Izpred nekega lokala na Poljanski cesti je bilo odpeljano 500 din vredno kolo, znamke »Age« Ivanu Rozmanu. — V Dalmatinovi ulici je nekdo ukradel Francetu Permetu 600 din vredno kolo, znamke »Age«. — Na Gosposvetski cesti pa je bilo ukradeno 800 din vredno kolo, znamke »Styria Champion« Josipu Zupančiču.

Iz Celja

—c Iz celjske statistike. V preteklem mesecu je umrlo v Celju 35 oseb in sicer 10 v mestu in 25 v javni bolnici. V juliju je obiskalo Celje 1341 tujcev in sicer 1003 Jugoslovani in 338 inozemcev. Poslovno je obiskalo Celje 1205 oseb, izletnikov pa je bilo 136. V letošnjem juniju je obiskalo Celje 1069, v lanskem juliju pa 1447 tujcev. ujski promet v letošnjem juliju je torej nasproti lanskemu juliju nazadoval.

—c ad življenjem je obupal 26-letni sobni slikar Franc Z. in si v nedeljo doma z nožem prerezal žile na desni roki.. Obupanca so takoj prepeljali v celjsko bolnico, kjer mu je zdravniška pomoč rešila življenja.

—c Članstvo celjskih društev, ki se namerava udeležiti proslave 20-letnice Jugoslavije 13. in 14. t. m. v Mariboru, naj prijavi svojo udeležbo do srede 3. t. m. svojemu društvu. Kdor ni član nobenega društva, naj zrijavi svojo udeležbo v obi štev. 2 na mestnem poglavarstvu.

—c Zmaga SK Celja v Murski Soboti. Moštvo SK Celja je gostovalo v nedeljo v Murski Soboti in igralo prijateljsko tekmo z SK Muro. Celjani so nastopili v okrepljeni postavi in so nudili dobro tehnično in kombinatorno igro, so zasluženo zmagali s 4:3. Tekma je bila zelo živahna in napeta. Domačini so že vodili s 3:1, Celjanom pa je uspelo zabiti še tri gole in si zagotoviti zmago.

—c Tri nesreče.. V soboto se je peljal 35-letni pekovski mojster Anton Dobovičnik z Dobrne z motornim kolesom proti Dobrni. Ko je hotel prehiteti celjski mestni avtobus, je zavozil z motornim kolesom v kup gramoza. Dobovičnik je dobil pri padcu hude poškodbe na glavi, desni roki in desni nogi. V petek je delal 69-letni dninar Mihael Vrenko iz Pilštanja na strehi nekega posestnika v Krasni pri Poljčanah. Vrenko je nenadno izgubil ravnotežje in padel s strehe več metrov globoko na tla. Pri padcu se je močno poškodoval po glavi, rokah in nogah. Na Cestah pri Rogaški Slatini je v nedeljo lamoreznica zgrabila 13-letnega posestnikovega sina Jurija Kovačiča za levo roko in mu odtrgala palec. Vrenko in Kovačič se zdravita v celjski bolnici, Dobovičnik je pa v domači oskrbi.

—c V celjski bolnici so umrli: v soboto 63-letna dninarica Marija Lesjakova iz Rogatca, v nedeljo pa 50-letna posestnikova žena Barbara Podkrajškova iz Sržovice pri Ponikvi, v ponedeljek pa 49 letna vdova po železničarju Marija Rojnikova iz Celja.

Iz Maribora

— Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. se bodo pričele v soboto 6. t. m. velike mariborske proslave dvajsetletnice osvobojenja s slavnostno otvoritvijo letošnjega VII. Mariborskega tedna. V okviru Mariborskega tedna bodo otvorjene obenem tudi jubilejne razstave in prirejene razne kulturne, sportne, družabne in druge prireditve. Ves čas proslav, od 6. do 15. t. m. bo Maribor središče vsega zanimanja vse Slovenije in velikega dela ostale Jugoslavije. Napovedani so že mnogi skupinski obiski, višek pa bo dosežen zadnje dni v zvezi z velikim narodnim taborom.

— Agilno društvo »Nanos«, ki je opravilo zlasti v zadnjih letih v Mariboru in ob vsej severni meji ogromno mnogo narodnega dela, se udeleži tudi VII. Mariborskega tedna s posebno razstavo, ki bo gotovo vzbudila mnogo zanimanja.

— Sezona izvoza jabolk se je pričela. Včeraj na dan otvoritve letošnje sadne izvozne sezone je šlo s pesniške postaje v Nemčijo več vagonov zgodnjih jabolk.

— Pobreške novice. Na zadnji seji pobreškega občinskega odbora je bil Mariji Garb dovoljen sprejem v hiralnico. Radi prevelikega prispevka občine meščanskim šolam se bo napravil na pristojno instanco priziv. Sprejela se je na novo pomožna pisarniška moč (g. Moser).

— Iz mariborske družbe. V zadnjem času krožijo v mariborski družbi najrazličnejše govorice o treh africah. Prvi dve se tičeta posilstva, tretja pa nekih penezov.

— Nova akcija za naše ceste. V zvezi z letošnjim VII. Mariborskim tednom bo v soboto 6. t. m. ob 17. uri v mestni posvetovalnici na magistratu ustanovni občni zbor mariborske sekcije Društva za ceste v Ljubljani. Ustanovitev te važne organizacije je pripravljajo: zadruga Mariborski teden, Tujskoprometna zveza v Mariboru, Avtoklub kraljevine Jugoslavije, sekcija Maribor, Jugoslovanski touring klub, podružnica Maribor in Društvo za ceste v Ljubljani. Naloga nove organizacije bo, skrbeti predvsem za to, da se bodo pri preurejevanju in modernizacji naših cest upoštevali čim preje in v zadostni meri tudi interesi našega severnega obmejnega ozemlja. Obenem bo istega dne otvorjena tudi velika cestna razstava.

— Mariborske specialitete. V Mariboru imamo na primer peka, ki se lahko ponaša z doktoratom. Pred leti je bilo znano, da je postal učiteljski maturant dimnikar, neki novinar pa natakar. Sedaj, ko so zdrknili izobraženci z visokošolsko izobrazbo na življenjski in funkcijski standard nižje stopnje, absolventi srednjih šol pa zopet do še nižje stopnje in ko je toliko izobražencev vseh strok brez zaslužka, pa imamo v Mariboru novo specialiteto, da opravlja poklicni krojač posle dobro plačanega uradnika...

— Zveza Maistrovih borcev bo imela drevi ob 20. v mali dvorani Narodnega doma širšo odborovo sejo, h kateri so vabljeni tudi člani. Na dnevnem redu je razgovor o proslavi 20-letnice in drugo.

— Veselični park na razstavišču letošnjega VII. Mariborskega tedna se že pripravlja in bo letos deloma preurejen in povečan. Vodstvo prireditve je poskrbelo za prvovrstne atrakcije, ki bodo ustrezale tudi bolj razvajenemu občinstvu. V enaki meri je poskrbljeno tudi za prvovrstno prehrano, za dobre pijače ter vse ostalo. Od 6. do 15. t. m. bo spremenjen Maribor v velikomestno središče vsega našega lepega Podravja.

— Filatelija ima po vsem svetu svoje pristaše, katerih število še stalno narašča. Tudi pri nas je deležna vedno večjega zanimanja. To bo pokazala nazorno tudi velika filatelistična razstava na letošnjem VII. Mariborskem tednu od 6. do 15. t. m.. Med drugim bodo razstavljene tudi zelo zanimive in dragocene serije ter posamezne znamke velike vrednosti. Razstava bo tako poučna kakor tudi vzgojna.

— Afera glede 700.000 din. Po Mariboru se mnogo govori o aferi glede 700.000 din, ki so bili poneverjeni v nekem tukajšnjem denarnem zavodu. Sorodniki so sicer znesek krili, da ni bilo drugih posledic, pač pa je nepošteni uradnik odpuščen.

Iz Ptuja

— Palmire Semerekar ni več. V soboto zjutraj je po dolgi težki bolezni za večno zatisnila svoje trudne oči v cvetu mladosti 19-letna maturantka Palmira Semerekar. Iskala je zdravja v zdraviliščih, kljub svoji mladosti in odpornosti pa je podlegla zavratni bolezni. V sokolskih vrstah je nastala globoka vrzel. Kako priljubljena je bila pokojna Palmira, je dokazal veličasten pogreb, ko so jo položili v ponedeljek k večnemu počitku na mestnem pokopališču. Razven Sokola, članov, članic in naraščaja ter skautov in njenih sošolk se je zbralo še veliko drugega občinstva, ki jo je spremilo k zadnjemu počitku. Ob odprtem grobu se je od pokojne poslovil katehet g. prof. Canjkar, ki je imel v srce segajoč govor, tako da ni ostalo skoraj nobeno oko suho.. V imenu Sokola pa se je poslovila sestra članica, ki ji je zaklicala v odprti grob zadnji sokolski »Zdravo«. Sokolski prapor se je poslednjič nagnil nad odprtim grobom, ko so se ljudje s tugo v srcu poslavljali od mlade Palmire. Prizadetim staršem, bratom in sestram naše iskreno sožalje!

— Muhasto vreme. Dočim se čez teden parimo na solncu ter od vročine ne vemo kam, smo imeli v juliju še vsako nedeljo hud naliv. Tudi zadnja nedelja ni ostala brez dežja. Okoliški gostilničarji niso s tem nič kaj zadovoljni. Čez teden vedno pripravljajo razne dobrote, ker se nadejajo obilnega obiska meščanov; ko pa pride nedelja so ob ves zaslužek. Drava je močno narasla in je postala zelo kalna.

— Proslave 20letnice Jugoslavije v Mariboru se udeleže skoraj vsa društva iz Ptuja, med njimi tudi veliko število Sokolov. Vse kaže, da se bo proslave samo iz Ptuja udeležilo okoli 300 oseb.

Iz Kamnika

— Proslava 20 letnice Jugoslavije v Kamniku. Nacionalni napredni Kamničani so sklenili sami po svojih najboljših močeh proslaviti 20 letnico našega osvobojenja in ujedinjenja. V ta namen so sklicali včeraj sestanek, ki je bilo na njem sklenjeno, da prevzame organizacijo proslave Narodna čitalnica.

Dve sestrici utonili

Preserje, 2. avgusta

V soboto je bil lep vroč sončen dan in zato ni čuda, da so bili bregovi ob rekah in potokih polni kopalcev. Tudi ob sicer plitvi Kamniščí, ki pa ima mestoma skrivne vrtince in globoke tolmune, se je kopalo precej otrok iz Preserja in bližnje okolice. Med njimi sta bili tudi 12letna Štefka Lenarčičeva, po domače Rutarjeva, in njena 10letna sestrica Francka. Deklici sta brodili po nizki vodi, nenadoma sta pa izgubili tla pod seboj in omahnili vznak. Še predno jima je kdo mogel na pomoč, sta že izginili v vodi. Tretja 8letna sestrica jima je hotela na pomoč, ker pa tudi ni znala plavati, je sama začela gagati in le s težavo so jo rešili.

Otroci ob bregu so takoj pohiteli po pomoč. Prihiteli so bližnji kosci in neki učitelj, ki je na počitnicah in čez kakih 20 minut so obe deklici potegnili iz potoka. Začeli so takoj z umetnim dihanjem, kljub napornemu prizadevanju pa je bil ves trud zaman, kajti nesrečni deklici sta bili že mrtvi. Ker sta bili Štefka in Francka precej slabotni, domnevajo, da ju je najbrž od strahu zadela kap, sicer bi ju morali rešiti.

Trupli nesrečnih deklic so prenesli na dom Lenarčičevih, kjer sta zavladala nepopisna žalost in obup. Zlasti mati je neutolažljiva, saj sta bili deklici izredno pridni in delavni. Še predno sta se šli kopat, sta doma vse pospravili. Poleg staršev žaluje za nesrečnima deklicama še sedem bratov in sestric. Rodbina živi v precejšnji bedi in zato tem bolj sočustvuje z njo vsa vas.

Včeraj ob 17. so pokopali nesrečni žrtvi ob veliki udeležbi prebivalstva od blizu in daleč. Krsti so nesli fantki, nato so ju pa položili na pokopališču v skupni grob, drugo poleg druge. Svežo gomilo je prebivalstvo zasulo s cvetjem in zelenjem.

PREPOZNO

Jurček je bil pri zobozdravniku. Zob ga je tako bolel, da mu ga je moral zobozdravnik izdreti. Bridko je plakal in nihče ga ni mogel potolažiti. — Saj je bil to prvi zob, mlečni, — ga je tolažil zdravnik. — Drugi ti bo zrasel.

— Vem, gospod doktor, toda do obeda mi ne zraste, — je tarnal Jurček.

†

Naznanjamo vsem sorodnikom in prijateljem, da je umrla naša dobra soproga, mati, stara mati in tašča, gospa

Frančiška Barle,

rojena Kač

soproga učitelja v pokoju in posestnika

dne 31. julija ob pol 17. v 68. letu starosti, previdena s svetimi zakramenti.

Nepozabno pokojnico spremimo na njeni zadnji poti v sredo, dne 3. avgusta 1938 ob 10. dopoldne iz hiše žalosti na župno pokopališče v Šmartnem in od tam na domače pokopališče, kjer bo položena v rodbinsko grobnico.

ŠMARTNO pri SLOVENJGRADCU, dne 2. avgusta 1938.

KAREL BARLE, soprog
ANGELA ŠTOR, hči; MILOŠ ŠTOR, zet; ŠTANKA, vnukinja.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

MALINOVEC
pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti »Nebotičnika«.

KLIŠEJE
ENO IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

OTROŠKI VOZIČEK
globok, lepo ohranjen, kupim. Herberšteinova 10, pritl. 1940

KUPIMO
ca 10.000 kg zdrave, suhe in neprešane pšenične slame. Mestna pristava — Ljubljana, Poljanska ul. 12. 1939

KDOR NAMERAVA KUPITI ALI PRODATI
hišo, vilo, posestvo ali stavbišče v Ljubljani ali drugod, naj sporoči svoj naslov Društvu hišnih posestnikov, Ljubljana, Salendrova 6. 1942

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPISNI POUK
(za časa počitnic).
Večerni tečaji od 6. do pol 8. in od pol 8. do 9. ure zvečer za začetnike in izvežbance. Posebni tečaji za starejše dame in gospode. Pouk traja 1 do 4 mesece. Na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. Vpisovanje dnevno od 6. do 8. ure zvečer. Pričetek pouka 2. avgusta. Šolnina zelo nizka. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. 1909

STANOVANJA

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

ENOSOBNO STANOVANJE
s kabinetom in z vsemi pritiklinami išče mirna stranka brez otrok. Vselitev 1. septembra. Ponudbe na upravo lista pod »Siguren in točen plačnik«. 1922

Obiščite
VII. MARIBORSKI TEDEN
od 6. do 15. avgusta 1938.
Polovična vožnja na železnicah od 4. do 17. avgusta t. l.
Veliki narodni tabor 14. avgusta 1938.
Jubilejna kulturna razstava ob priliki proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru
Velika gospodarska in kulturna revija
Industrija — Tekstil — Trgovina — Obrt — Kmetijska razstava — Razstava cest — Tujskoprometna razstava — Fotoamaterska razstava — Filatelistična razstava — Gostinstvo — Vinska poskušnja — Ženska ročna dela — Razstava narodnih noš iz vseh krajev države — Razstava »Nanos« — Čebelarska razstava — Razstava malih živali — Koncertne in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču — itd.
Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji
Zeleno, romantično Pohorje
Vinorodne Slovenske gorice
Gostoljubni, lepi Maribor
VAS VABIJO!

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVIJA je
NAŠ VAL
SPOREDI evropskih radijskih postaj ... roman, novele, modni pregled, novice iz radijskega sveta, filmska smotra, nagradni natečaji.
UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.
Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.

Delavske mezde v Sloveniji

Med gospodarsko krizo so bile realne mezde celo višje kakor pred njo

Ljubljana, 2. avgusta

Vprašanje delavskih mezd je v resnici vsak dan na dnevnem redu, ne le zaradi tega, ker sproža pogosta mezdna gibanja, temveč, ker pač najgloblje posega v vse gospodarsko in socialno življenje. Zato je prav, da mu Socialno ekonomski institut v Ljubljani tudi posveča potrebno pozornost. Potrebno je, da opozorimo na zanimive ter povsem stvarne statistične podatke o delavskih mezdah v članku I. Laha, objavljenem v glasilu Socialno ekonomskega instituta »Tehniki in gospodarstvu«. Po članku posnemamo naslednje podatke, da se bo tudi širša javnost seznanila z zanimivo statistiko.

V avstrijskih statistikah o bolniškem in nezgodnem zavarovanju ni nobenih številk o mezdah. Mezdno statistiko je v Sloveniji uvedla šele Okrajna bolniška blagajna za Slovenijo l. 1921. Sčasom se je ta statistika zelo izpopolnila (pri OUZD), da je zdaj neobhodno potreben pripomoček vsakomur, kdor hoče proučevati naše socialne razmere.

Do l. 1923 je povprečna dnevna zavarovana mezda naglo naraščala, kar je treba pripisovati inflacijski politiki, deflacijska kriza od srede l. 1923 do konca l. 1925 je pa porast povprečne zavarovane mezde sicer nekoliko zavrla, vendar ne povsem zaustavila. Od začetka l. 1926 je dnevna zavarovana mezda naraščala zopet hitreje. L. 1930 se že pozna vpliv svetovne gospodarske krize; povprečna dnevna zavarovana mezda je začela upadati in je upadala tudi še po l. 1932, ko je zaposlenost že začela v splošnem naraščati. Porast mezd se je začel kazati v statistiki šele l. 1936, vendar je bil še neznaten. Lani je bila zelo ugodna konjunktura in mezde so precej porasle. I. Lah pa misli, da je na mezde ugodno vplivala tudi ministrska uredba o minimalnih mezdah.

Presoja mezd po sami mezdni statistiki OUZD je težka zaradi neprestanega spreminjanja cen življenjskih potrebščin, zato je pisec spremenil nominalno zavarovano mezdo OUZD-a v realno mezdo, ki nam pove, koliko življenjskih potrebščin si lahko delavec kupi za svoj zaslužek. Poslužil se je podatkov revije »Indeks«, ki jo izdaja A. Benko-Grado v Zagrebu. Po teh podatkih 4-članska delavska družina porabi natančno trikrat toliko, kakor samski delavec.

Povprečni stroški za življenjske potrebščine so znašali na dan

leta	za samskega delavca	4-člansko delav. družino:
1929	33.70 din	86.40 din
1930	30.96 »	78.59 »
1931	28.71 »	72.74 »
1932	25.91 »	65.28 »
1933	22.36 »	56.48 »
1934	20.91 »	52.88 »
1936	20.75 »	52.68 »
1937	21.94 »	55.98 »

Povprečna dnevna zavarovana mezda moških delavcev je znašala l. 1929 28.20 din, 1930 29.40 din, 1931 29.38 din, 1932 27.62 din, 1933 26.27 din, 1934 25.40 din, 1935 25.11 din, 1936 25.24 in lani 26.17 din. Da dobimo realno mezdo, moramo razdeliti dnevno zavarovano mezdo s stroški za življenjske potrebščine. Če realna mezda presega stroške življenjskih potrebščin (to se pravi 100% znaša, če natančno krije stroške življenjskih potrebščin), si delavec lahko kupuje tudi kulturne dobrine. Samo po sebi se pa razume, da si mora delavec pritrgovati celo pri najpotrebnejši hrani, obleki itd., ako mezda ne krije stroškov življenjskih potrebščin. Najbolj zanimive so naslednje številke, ki nam kažejo, koliko je znašala realna mezda samskih delavcev in rednikov družin.

Realna mezda v odstotkih je znašala

leta	sam. delavca	4-članske družine:
1929	84%	33%
1930	95	37
1931	102	40
1932	107	42
1933	117	47
1934	122	48
1935	122	48
1936	122	48
1937	119	47

Te številke nam kažejo, da so bile realne mezde med krizo celo višje kakor pred njo, kar je pač najbolj zanimivo. Med krizo so se namreč življenjske potrebščine znatno pocenile, bolj kakor so se znižale mezde. Delavstvo pa je med krizo najbolj trpelo zaradi nezaposlenosti, česar ta statistika seveda ne more pokazati. Na prvi pogled pa je očitno, da so mezde družinskih rednikov mnogo prenizke; če bi se podvojile, bi niti še ne bile dovolj visoke za eksistenčni minimum. Zanimivo je tudi, da se je realna mezda lani zopet znižala, med tem ko je naraščala celo med krizo: podražile so se življenjske potrebščine, in sicer tako znatno, da se to kaže v realnih mezdah kljub naraščanju povprečne dnevne zavarovane mezde.

E. Gangl na oddihu v svojem rojstnem mestu

Prisrčen sprejem in topla dobrodošlica Metličanov zaslužnemu rojaku

Metlika, 31. julija.

V torek opoldne je prišel v svoj rojstni kraj v tako drago mu Metliko Gangl Engelbert, I. podstarosta SKJ. Po dolgih tednih velikega napora in dela si je mogel slednjič vendarle privoščiti nekaj dni prepotrebnega oddiha in miru.

Jasno je, da je mesto Metlika in domače sokolsko društvo prisrčno sprejelo moža, svojega zaslužnega rojaka. Oddolžiti se je hotelo vsaj nekoliko vzor-možu, v katerem gleda ne samo jugoslovensko sokolstvo temveč ves slovanski svet pooseblјenje sokolske misli in ideje.

Velezaslužnega in drgega rojaka je pričakala na kolodvoru v Metliki deputacija sokolskega društva in mestnega zastopstva. Vidno utrujenega od velikih naporov zadnjih mesecev, z levico še vedno v obvezi je dobrotnika društva pozdravil v imenu Sokola starosta br. Hočevar, želeč mu prisrčno dobrodošlico, zadovoljstvo in dober odpočitek v rojstnem kraju, katerim željam so se pridružili tudi ostali člani deputacije. Presrečen in vidno ganjen se je br. Gangl zahvalil za nenadejano pozornost.

Zvečer pa je sokolsko društvo in meščanstvo priredilo svojemu dragemu rojaku skromno, a prisrčno podoknico. Točno ob 9. uri so odkorakali pred slavljenčev dom vsi oddelki sokolskega društva, z njimi pa malodane vse meščanstvo. Mestna godba je zaigrala sokolsko himno: Le naprej brez miru. Ko je sokolski oktet dovršeno zapel tri pesmi, so navzoči z navdušenimi »Zdravo« klici pozdravili slavljenca. Župan mesta g. Malešič je v daljšem govoru pozdravil uglednega rojaka, moža, po katerem je mesto Metlika postalo znano tudi izven meje naše države. Pozdravil ga je kot voditelja Sokolstva, ki je v tako častnem številu sodelovalo na jubilejnem vsesokolskem zletu v Pragi. Vsi nastopi jugoslovanskega sokolstva so upravičeno želi salve odobravanja, naši tekmovalci, posebno naš naraščaj, so zasedli zelo častna mesta, za kar gre pač največja zasluga voditelju SKJ br. Ganglu. Nedvomno je, rodno mesto ljubilo in spoštovalo br. Gangla že od nekdaj — toda pravilno ceniti svojega rojaka, presoditi, kaj pomeni on za naše mesto, sokolstvo in narod naš, to se je moglo spoznati in videti šele po ugledu in ljubezni, s katero so ga obdajali v tujini, v bratski Češkoslovaški.

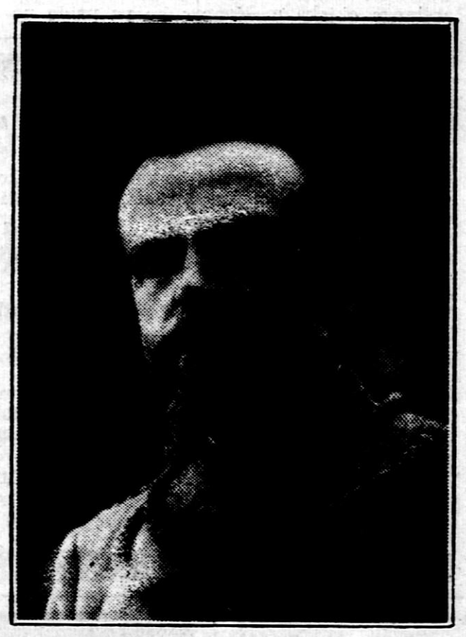

Z željo, da bi našel v dneh odmora prijetno zadovoljstvo ter se dodobrega odpočil od velikih telesnih in duševnih naporov, tako da bi s svojega položaja še mnogo let tako uspešno deloval za popolno zbližanje in duševno zedinjenje jugoslovanskega naroda in v smislu vzvišenih sokolskih idej krepko nadaljeval započeto delo h končnemu cilju — k vseslovanstvu, je zaključil svojo dobrodošlico.

Hčerka staroste, Hočevarjeva Danica mu je v imenu društva poklonila šopek domačih rož z željo, da bi se dobro počutil v tako dragi mu Metliki.

Br. Gangl se je navzočim prisrčno zahvalil za nenadejano pozornost in poudaril svoj ponos na rodno Metliko, ki se je tako častno odrezala tudi na zletu, saj je poleg številnih telovadcev metliški sin, naraščajnik Kremesec Milan dosegel v tekmah nad vse častno mesto, kip pokojnega kralja Aleksandra Zedinitelja, ki ga je SKJ poklonil češki obec sokolski, pa je delo Alojzija Gangla, tudi Metličana.

Z besedami, prežetimi sokolskega duha, je bodril prisotne članstvo, da z neuklonljivim duhom vztraja v časih težke preizkušnje, kajti tudi za sokolstvo napoči dan priznanja.

Globok dojem so napravile izklesane besede govornika-pesnika na prisotne, lepota izražanja misli, še bolj pa čar vzvišenih idej, prihajajočih iz globin duše preizkušenega Sokola, so se neizbrisno, kot ognjen žar vsadile v srca navzočih.

Po koncertnem programu mestne godbe, ki nas je tokrat pod vodstvom kapelnika g. Drobniča presenetila z docela novimi izborno naštudiranimi komadi, so se navzoči s sokolsko himno in navdušenimi klici slavljencu, sokolstvu, kralju in domovini razšli s prijetno zavestjo, da so se velezaslužnemu rojaku vsaj nekoliko oddolžili ter mu izkazali svojo ljubezen in spoštovanje.

„Normandie“ stotic čez Ocean

Stota vožnja je bila združena z velikimi svečanostmi in družabnimi prireditvami

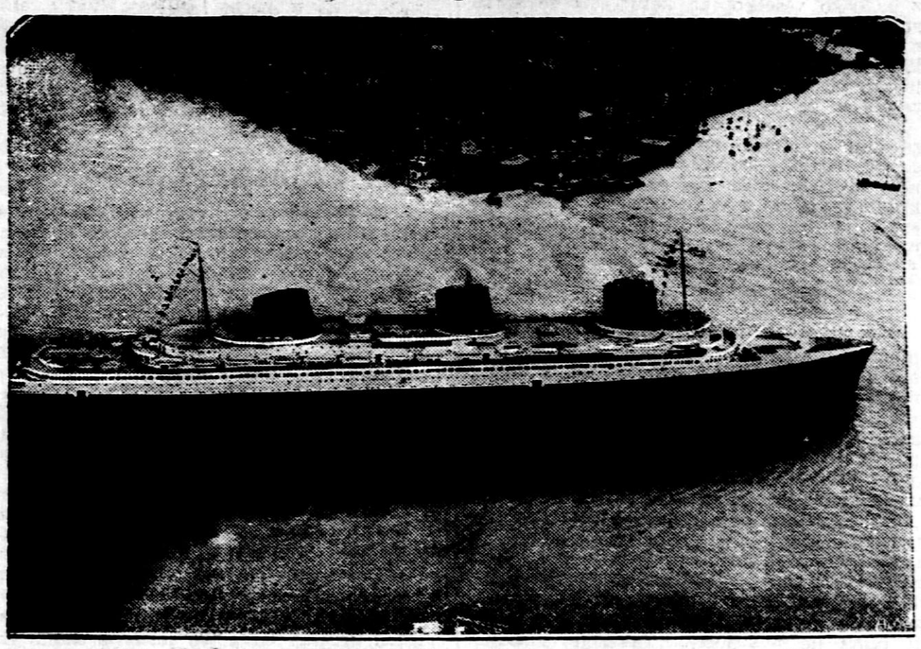

Danes teden zvečer je priplul največji parnik sveta, francoska »Normandie« svečano razsvetljen in z modrim trakom na glavnem jamboru v pristanišče v Havru, kjer je bila zbrana velika množica gledalcev, ki so navdušeno mahali s klobuki in robci prihajajočemu parniku v pozdrav. To je bila njegova jubilejna, stota vožnja čez Atlantski ocean, ki jo je parnik tega dne srečno dovršil. Stokrat čez Atlantski ocean v dveh letih in pol, to je pač pomemben rekord.

Bilo je 29. maja 1935, ko je krenila Normandie prvič iz Havra v New York ne samo na svojo prvo prekomorsko pot, temveč tudi v boj za modri trak Atlantika. In priborila si ga je. To je bil važen rekord francoskega trgovskega brodovja in ne smemo se čuditi, da je vzbudil mnogo zavisti. Od takrat je prevozila »Normandie« na svojih rednih vožnjah 330.000 morskih milj, kar pomeni praktično, da je prevozila pot okrog sveta petnajstkrat s povprečno hitrostjo 28 vozlov na uro. Statistično je prebila ta najlepša ladja sveta dejansko 554 dni na širnem morju brez vsake večje nezgode. Celo izguba enega vijaka ni prisilila tega kolosa, da bi opustil svojo vožnjo.

Orjaški parnik je prepeljal doslej iz Evrope v Ameriko in nazaj 100.000 potnikov, med njimi najslavnejše može: državnike, ministre in ministrske predsednike, učenjake, pisatelje, umetnike vseh panog umetnosti, novinarje, aristokrate po krvi in žepu, skratka vse, kar je kaj pomenilo in še pomeni v velikem svetu, se je že vozilo čez Atlantski ocean na tem najkrasnejšem pomorskem orjaku. 111,000.000 ljudi si je ogledalo na obeh morskih obalah plavajoče čudo od premogovnih skladišč do poveljniškega mostička. Potniki so plačali na vseh vožnjah 425,000.000 frankov prevoznine, od tega 180,000.000 samo lani, ko je prepeljala Normandie na svetovno razstavo v Parizu družabni cvet Amerike in ko so bile razkošne kajute in apartementi na nji rezervirani že tri mesece vnaprej.

Če je že na vsaki vožnji v polni meri poskrbljeno v ladijskem gledališču, ogromnem kinu in družabnih lokalih za dobro zabavo, je bila jubilejna vožnja iz New Yorka v Havre v znamenju posebno sijajnih svečanosti. Že v New Yorku je bila na parniku pred odhodom velika recepcija, 14. julija, na dan francoskega narodnega praznika, je bil prirejen velik ples, razen tega so pa proslavili na tej vožnji 300 letnico očeta šampanjca Doma Perrignona. Še nikoli ni tekel šampanjec dobesedno v potokih v jedilnicah »Normandie«, kakor to pot in še na nobeni vožnji se niso potniki tako imenitno zabavali med neprestanimi svečanostmi, banketi in plesi, kakor na jubilejni, ki bo gotovo ostala vsem v najprijetnejšem spominu.

Jejte počasi!

V našem času, ko vidimo povsod prizadevanje prihraniti čim več na času, greše ljudje zelo pogosto tudi pri jedi, ker se jim preveč mudi in jedo prehitro. To pa ne velja samo za odrasle, temveč pogosto žal tudi za otroke, ki jih silijo odrasli jesti hitro. Otroški organizem se mora s pravilno prehrano šele razvijati in tega bi odrasli nikoli ne smeli pozabiti. Če je človek v miru in počasi, lahko hrano bolje razgrize in pomeša s slino, obenem pa razvijajo vsi prebavni organi večjo delavnost, tako da se živila temeljiteje prebavijo. Neki angleški zdravnik, ki se peča s proučevanjem otroške prehrane, je izjavil: V Veliki Britaniji so milijoni otrok, ki v svojem razvoju zaostajajo, ker se slabo ali napačno hranijo in ker hrano kar požirajo.

Pravilnost svoje trditve dokazuje s poskusom, ki ga je napravil v neki londonski šoli. Izbral je 25 otrok v starosti od 5 do 6 let in skozi šest mesecev vsak dan so jim dali obed v šoli. Otroci so dobivali ribe, jajca, ovseno kašo in sadne soke. Glavno pa je bilo, da so morali sedeti pri obedu dobre pol ure. Potem so jih stehtali, izmerili in primerjali z drugimi 25 enako starimi otroki, ki so bili ta čas na hrani doma. Izkazalo se je, da so bili otroci, ki so dobivali obed v šoli povprečno za 10% bolje razviti od onih, ki so jedli doma in sicer ne samo telesno, temveč tudi duševno. Angleški zdravnik je s tem dokazal, kako važna je pravilna prehrana in kako je treba paziti zlasti na to, da človek prehitro ne je. Žal marsikomu ni mogoče upoštevati njegovega nasveta, vendar naj bi se pa vsaj pri otrokih gledalo na to, da bi ne jedli prehitro.

Najstarejši divji lovec

Višji gozdar velike rezervacije divjadi v Vilni na Poljskem je bil obupan, ko ni mogel ugotoviti, kdo hodi v rezervacijo skrivaj na lov. Nekoč je zagledal v gozdu drobno postavo, ki se mu je spretno umikala v goščavo. Sklenil je prihodnji večer prežati nanjo. Čakal je več dni, končno se mu je pa le posrečilo zasačiti divjega lovca. Tiho se je približal postavi, ki se je baš sklanjala nad ognjem, na katerem se je pekel zajec. Gozdar je bil zelo presenečen, ko je zagledal pred seboj sivolasega starca. Izrazil je svoje začudenje, da mora biti tako star človek še divji lovec. Dejal je starcu, da bi bil že čas, da se neha ukvarjati s takimi posli, saj je star že najmanj 70 let.

— Sedemdeset! Saj mi je skoraj dvakrat toliko, — je odgovoril starec. — Kmalu bom star 140 let. In med preiskavo je prišlo na dan, da je govoril starec resnico. Rojen je bil pred 134 leti. Spominja se vladanja petih carjev in videl je na lastne oči Napoleona med pohodom v Rusijo. Ko je zatrdno obljubil, da se bo poboljšal in ko je položil tudi kavcijo, so ga izpustili. Toda v vilenski rezervaciji zopet izginjajo zajci. Višji gozdar se pa za to ne zmeni češ, da se mu ni še nikoli pripetilo, da bi v njegovem revirju kradel divjačino najstarejši človek na svetu, poleg tega pa še mož, ki je na lastne oči videl Napoleona.

Yellowstonski gejzirji oživeli

Da je letos izredno leto, kaže tudi intenzivnejše delovanje novih podtalnih voda, toplih vrelcev in gejzirjev po vsej zemlji. O gejzirih v Yellowstonskem narodnem parku v Skalnatih gorah prihaja vest, da tudi niso izjema. Iz njih brizgajo curki vode vedno višje in pogosteje. Eden največjih med njimi je dosegel oni dan višino 74 m, torej 24 m višje, nego doseže navadno in skoraj 11 m višje, nego je bil zadnji rekord, ki je znašal 64 m.

Veliki gejzir izbruhne zdaj vsakih 48 ur, dočim je izbruhnil prej vsakih 60 ur in brizgne vodo 65 m visoko. Največji med vsemi gejziri, kar jih je doslej izbruhnilo enkrat v štirih ali petih mesecih, je pa izbruhnil letos že štirikrat. Zanimiva bi bila poročila o gorskih in drugih zdravilnih vrelcih drugod po svetu. Morda se tudi drugim pozna, da je letošnje leto nekam čudno.

Morje največji farmar

Iz Scrippsovega oceanskega zavoda v La Jolla v Kaliforniji prihaja vest, da so po dolgem prizadevanju določili letno količino rastlinske hrane, ki jo pripravlja morje živalim, zlasti ribam na 2.5 kg na en kvadratni meter morske površine. Pod besedo plankton ne razumemo samo rastlinske hrane. Beseda plankton sploh ne pomeni hrane, temčev skup zelo drobnih živih bitij, ki plavajo prosto ali pa s pomočjo raznih naprav brez lastnega gibanja po vodi. Glavni sestavni del so rastline in sicer mikroskopične trave, zelene, žolte in sive. Te služijo živalskim delom planktona za hrano. Povzročitelji višje prehrane v planktonu so planktonske rastline. Z njihovimi mrtvimi telesi ali živalskimi izločki se hranijo planktonski mikrobi. Planktonske živalice požirajo bodisi neposredno mikrobe in planktonske rastline ali pa druge živali, ki zopet požirajo rastline.

Temeljni vir hrane je v morskem planktonu samo eden: mikroskopična rastlina. Iz poljedelskega vidika je torej živalski del planktona rastlinska hrana bodisi neposredno ali posredno preko drugega živalskega konzumenta. S planktonom se pa hrani potem cela vrsta večjih živali. A te zopet jedo ribe, tako da lahko smatramo plankton za posredno hrano rib. Morske ribe imajo torej na razpolago 2.5 kg hrane na en kvadratni meter morske površine v obliki planktona letno. Če odračunamo okrog 20% kolikor se porabi za vmesne posredovalce, za večje živali, nam ostane ta približno 2 kg hrane na kvadratni meter letno. Če pomislimo, kako ogromna je površina morja, ki zavzema štirikrat toliko površine naše zemlje kakor suha zemlja in če še pomislimo, da so morja povsod skoraj enako bogata na življenju, da je tudi v polarnih krajih dovolj planktona, lahko mirno rečemo, da je morje največji farmar.

GEORGES OHNET: 15

SERGEJ PANIN

ROMAN

Mimo njegovih nevidečih oči so hitele enolične hiše. Da bi pregnal ta privid, je skušal šteti plinske svetilke: ena, dve, tri, štiri . . . toda neprestano, moteč njegovo štetje, se mu je vsiljevala misel: Ti si mrtev, ker se bo tvoja nevesta omožila. Bal se je, da bo zblaznel. V čelu v višini obrvi je začutil skelečo bolečino. Nekoč je čutil enako bolečino, ko se je na tehniki pripravljal k izpitu. Trpko nasmejan se je vprašal v duhu, da-li mu ne bo katera izmed razbolenih žil počila.

Kočija, ki se je bila naglo ustavila, ga je zdramila iz teh mučnih prividov. Hotelski sluga je odprl vratca. Peter je mehanično izstopil. Molče je sledil slugi, ki ga je odvedel v sobo v drugem nadstropju. Ko je ostal v sobi sam, je sedel. Ta hotelska soba, vsakdanja po svoji dvomljivi udobnosti, se mu je takoj pristudila. V nji je videl podobo svojega bodočega življenja, osamljenega, zapuščenega. Drugače, kadar je prihajal v Pariz, je stanoval pri gospe Desvarennesovi. V trgovskem domu v ulici Saint-Dominique je našel vedno ono vzpodbujajoče rodbinsko ozračje.

Tam so se prijazno zalesketale vse oči, kadar so ga zagledale. Tu je pa našel samo naročeno uslužnost in vsakdanjo vljudnost. Mar bo odslej vedno tako?

Ta mučni vtis je kakor s čarobno palico pregnal njegovo slabost. Bilo mu je tako žal izgubljene nege, da je sklenil priboriti si jo za bodočnost. Hitro se je oblekel, obrisal z obraza sledove naglega potovanja, potem je pa sedel v kočijo in se dal odpeljati h gospe Desvarennesovi. Vsa neodločnost je bila izginila iz njegovega duha. Nedavno oklevanje se mu je zdelo zdaj zoperno. Mora se braniti. Za srečo gre.

Na Trgu sloge je srečal njegov izvošček kočijo. Spoznal je barve livreje gospe Desvarennesove in brž se je sklonil iz kočije. Gospa, zleknjena na mehkih blazinicah kočije, ga ni opazila. Že je hotel zaklicati izvoščku, naj ustavi, da bi se obrnil za njo, pa je po nenadni odločitvi zavrnil to misel.

Z Mihelino je moral govoriti. Od nje je bila odvisna njegova usoda, Gospa Desvarennesova mu je dala to razumeti, ko ga je poklicala na pomoč z onim usodnim pismom. Nadaljeval je torej svojo pot in kmalu je izstopil pred hišo v ulici Saint-Dominique.

Mihelina in Ivanka sta še vedno sedeli na vrtu, na istem mestu, na robu zelenega travnika.

Cayrol je prišel za Sergejem. Oba sta bila izrabila krasno jutro, da sta se pomudila v prijetni ženski družbi. Nagli koraki, pod katerimi je škripal pesek drevoreda, so vzbudili pozornost obeh parčkov. V polni svetlobi je prihajal mlad mož, ki ga niti Ivanka, niti Mihelina nista spoznali.

Ko je bil prišlec še tri korake od njih, se je počasi odkril. Videč zadrego in začudenje mladih deklet se je otožno nasmehnil, rekoč:

— Kaj sem se tako zelo izpremenil, da vam moram povedati svoje ime?

Po teh besedah je Mihelina naglo vstala, prebledela in zadrhtela po vsem telesu. Komaj je zadrževala solze, ko je vsa iz sebe obstala pred Petrom.

Govoriti ni mogla, toda njene oči so bile željno uprte v mladega moža. Bil je on, tovariš iz njenih otroških let in tako izpremenjen, da ga ni spoznala, izčrpan po utrujenosti, morda tudi po nemiru. Zagorelo in s črno brado obrobljeno obličje je kazalo na prekaljenega moža. Bil je resnično on, s tenkim, rdečim trakom v gumbnici, ki ga ni imel, ko je odhajal in ki je potrjeval važnost storjenega dela, velike nevarnosti, katerim je moral tam kljubovati.

Drhteč po vsem telesu je Peter nepremično obstal. Ustrašil se je bil lastnega drhtečega glasu. Pričakoval je sicer hladen sprejem, toda ta strah, podoben skoraj grozi, je presegal vse njegovo pričakovanje. Sergej je začudeno čakal, kaj bo.

Šele Ivanka je prekinila ledeni molk. Stopila je k Petru in mu nastavila čelo v poljub.

— No, kaj ti ne boš več poljubil svojih prijateljic? — je vprašala in se mu prijateljsko nasmehnila.

Solze hvaležnosti so se zalesketale v očeh mladega moža in kanile na lase gospodične de Cernay.

A Mihelina se je znašla pod vplivom tega ganljivega trenutka v Petrovem naročju, ne da bi se zavedala, kaj počenja. Sergeju je postajal položaj kočljiv. Cayrol, ki je bil ohranil hladno kri, je to razumel in zato se je obrnil k princu, rekoč:

— Gospod Peter Delarue, tovariš gospodične Desvarennesove izza otroških let, skoraj brat, — je pojasnil kratko vse, kar bi se moglo zdeti na tem ganljivem prizoru tujemu človeku neobičajno.

Potem se je pa obrnil k Petru in pripomnil:

— Princ Panin.

Mlada moža sta se spogledala. Sergej s povečano radovednostjo, Peter z neizrekljivo mržnjo. Hipoma je spoznal v tem visokem in lepem mladeniču, stoječem kraj njegove neveste, svojega tekmeca. Če bi mogli pogledi ubijati, bi se bil princ zgrudil mrtev. Panin pa ni mogel niti opaziti mržnje, odsevajoče iz prišlečevih oči. Z vso družabno uglajenostjo se je obrnil k Mihelini, rekoč:

— Gospodična, če se ne motim, bo vaša gospa mati drevi sprejemala. Štel si bom torej v čast pokloniti se ji.

Ivanki se je prijazno nasmehnil, Petra je vljudno pozdravil, potem je pa s Cayrolom odšel.

Sergejev odhod je prinesel Mihelini olajšanje. Dokler je stala med obema mladeničema, ki je enemu pripadala po obljubi, drugemu pa po priznanju, je silno trpela. Bilo jo je sram. Ko je pa ostala sama s Petrom, se ji je vrnila hladnokrvnost in v dno srca se ji je zasmilil ta ubogi fant, kateremu je grozilo tako bridko razočaranje. Stopila je k njemu, ga pogledala z dobrimi očmi nekdanjih dni in mu stisnila roko.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani